

TAALGEBRUIK BIJ WERVING EN SELECTIE: TERUG NAAR AF *

I. WERVING EN SELECTIE ONDER HET NED. TAALDECREET

1. Krachtens artikel 2 van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden, ¹ is – binnen het toepassingsgebied van het decreet – het Nederlands de te gebruiken taal voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen. Artikel 3 van het Ned. Taaldecreef definieert het begrip «sociale betrekkingen» en artikel 4 geeft er een enuntiatieve opsomming van.

2. Bij decreet van 1 juni 1994 ² werd de opsomming van «sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers» als vervat in artikel 4 van het Ned. Taaldecreef, aangevuld met een § 3 en § 4, die als volgt luiden:

«Sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers omvatten ook onder meer: (...)

§ 3. alle werkaanbiedingen, in welke vorm ook, uitgaande van de werkgever teneinde de werknemer te werven;

§ 4. alle betrekkingen tussen werkgevers en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, ongeacht het feit of er al dan niet een arbeidscontract tot stand komt.

De werkgever kan meertaligheid eisen van de sollicitant en de kennis van andere talen toetsen tijdens de selectieprocedure.»

Met die aanvulling wenste de decreetgever de precontractuele fase van de arbeidsovereenkomst uitdrukkelijk in de werkingssfeer van het Ned. Taaldecreef te brengen en daarmee in het bijzonder de publikatie van anderstalige personeelsadvertenties in de Vlaamse dag- en weekbladen onmogelijk te maken. ³

II. DE BEROEPEN TOT Vernietiging Tegen het DECREEF VAN 1 JUNI 1994

3. Het decreet van 1 juni 1994 gaf aanleiding tot heel wat commotie in de Franstalige pers en in de Franstalige politieke wereld. ⁴ Een en ander leidde uiteindelijk tot het instellen bij het Arbitragehof van maar liefst drie beroepen tot vernietiging van het genoemde decreet, respectievelijk door de Franse Gemeenschapsregering, het College van de Franse

Gemeenschapscommissie en de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie. Ter staving van het beroep tot vernietiging voerden de betrokken verzoekschriften een hele batterij aan middelen aan die de ongrondwettigheid van het decreet van 1 juni 1994 aanvoerden en die we hieronder kort samenvatten.

4. Luidens artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet regelen de Raden van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap bij decreet, bij uitsluiting van de federale wetgever, ieder wat hen betreft het gebruik van de talen voor «de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen». Tegen het decreet van 1 juni 1994 werd aangevoerd dat het de aldus grondwettelijk bepaalde onderscheiden *materiële bevoegdheid* schond door een regeling te treffen voor een fase van de sociale betrekkingen waarin de werkgevers zich niet tot hun personeel richten maar alleen tot kandidaat-werknemers. ⁵ Dit middel ⁶ viseerde derhalve zowel het taalgebruik bij werkaanbiedingen ⁷ als het taalgebruik tussen werkgever en sollicitant. ⁸

Alle andere middelen richtten zich uitsluitend op de beweerde ongrondwettigheid van de bepaling nopens het taalgebruik bij werkaanbiedingen. De vermelde materiële bevoegdheidsverdeling werd opnieuw geschonden geacht omdat men oordeelde dat de betwiste bepaling van toepassing is op de persorganen die de werkaanbiedingen publiceren en daardoor derden raakt ten opzichte van de verhouding werkgever-werknemer. ⁹ Om dezelfde reden werd ook de schending van de *territoriale bevoegdheidsverdeling* van artikel 129, § 2 van de Grondwet vooropgesteld, ervan uitgaande dat het gewraakte taalgebruik ook vereist is voor persorganen die in Brussel of in het Franse taalgebied gevestigd zijn. ¹⁰

De veronderstelde gebondenheid van de persorganen werd ten slotte eveneens aangewend om een schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel ¹¹ aan de kaak te stellen tussen de persorganen die *wel* en de persorganen die *geen* personeelsadvertenties publiceren uitgaande van werkgevers met zetel in het Vlaamse Gewest, zulks in combinatie met het beginsel van de taalvrijheid ¹² en met het beginsel van de persvrijheid. ¹³

III. DE ARGUMENTATIE DER PARTIJEN EN HET ARREST NR. 72/95 VAN HET ARBITRAGEHOF

5. De genoemde beroepen tot vernietiging werden door het Arbitragehof samengevoegd en gezamenlijk behandeld.

⁵ Zie arrest nr. 72/95, sub A.2.1 en A.7.

⁶ Hierna: middel A.

⁷ Art. 4, § 3, Ned. Taaldecreef.

⁸ Art. 4, § 4, Ned. Taaldecreef.

⁹ Middel B, zie arrest nr. 72/95, sub A.2.2 en A.7.

¹⁰ Middel C, zie arrest nr. 72/95, sub A.3 en A.8.

¹¹ Artt. 10 en 11 Gw.

¹² Art. 30 Gw.; middel D, zie arrest nr. 72/95, sub A.4.2.

¹³ Art. 25 Gw.; artt. 10 en 14 E.V.R.M.; art. 19, 2°, en 26 B.P.R.; middel E, zie arrest nr. 72/95, sub A.4.1 en A.6.

* Met dank aan prof. dr. HUMBLET voor zijn constructieve suggesties bij het tot een einde brengen van dit opstel.

¹ B.S., 6 september 1973, gedeeltelijk vernietigd door Arbitragehof, 30 januari 1986, B.S., 12 februari 1986; hierna: Ned. Taaldecreef.

² B.S., 3 augustus 1994.

³ Zie *Gedr. St., Vl. R.*, 1993-94, nr. 427/1, 1-2; *Hand., Vl. R.*, 1993-94, 18 mei 1994, 1697-1698 en 1759.

⁴ Zie o.m. X, «Le must de l'imbécilité linguistique», *La Dernière Heure*, 19 mei 1994; LAMENSCH, M., «Picqué attaque le décret de purification», *Le Soir*, 27 mei 1994.

Bij de behandeling van het voornoemde middel A stond de interpretatie centraal van het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

Aangezien de Vlaamse en de Franse Gemeenschap enkel in afwijking van het principe van de taalvrijheid¹⁴ het taalgebruik voor die betrekkingen kunnen regelen, waren de verzoekende partijen van oordeel dat dit begrip als onderdeel van een uitzonderingsbepaling restrictief moest worden uitgelegd.¹⁵

De Vlaamse Regering bepleitte in de eerste plaats een ruime interpretatie, hierbij onder meer verwijzend naar een advies van de Nederlandstalige afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht waarin de precontractuele fase onder het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgever en de werknemer» in de zin van het Ned. Taaldecreet werd gebracht.¹⁶ Vervolgens poneerde de Vlaamse Regering dat werkaanbiedingen eigenlijk beschouwd moeten worden als «door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van ondernemingen» in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet, wat de decreetgeving daaromtrent *sowieso* grondwettig zou maken, los van de interpretatie van het begrip «sociale betrekkingen tussen werkgevers en hun personeel».

6. In zijn arrest nr. 72/95 van 9 november 1995 merkt het Arbitragehof op dat de Grondwet geen definitie geeft van het begrip «sociale betrekkingen tussen werkgevers en hun personeel». De omschrijving in artikel 3 van het Ned. Taaldecreet als «zowel de mondelinge als schriftelijke individuele en collectieve contacten tussen de werkgevers en de werknemers, die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de tewerkstelling», eerbiedigt volgens het Arbitragehof «de gebruikelijke betekenis van de door de Grondwetgever gebruikte bewoordingen».¹⁷

Een werkaanbieding¹⁸ valt volgens het Arbitragehof niet onder die gebruikelijke betekenis. «Een werkaanbieding gaat uit van een bepaalde persoon en richt zich tot een onbepaald aantal personen. Zij reikt niet verder dan het eenzijdig aankondigen van de mogelijkheid om een arbeidsverhouding tot stand te brengen. Er bestaat vooralsnog geen *geïndividualiseerde band tussen de auteur van de werkaanbieding en de personen die erop zouden kunnen antwoorden*».¹⁹ Werkaanbiedingen zijn derhalve geen sociale betrekkingen tussen de werkgever en zijn personeel.

Evenmin zijn werkaanbiedingen in de ogen van het Arbitragehof een door de wet of verordening voorgeschreven akte of bescheid van de onderneming. Ze zijn weliswaar gebruikelijk en aan regels onderworpen, maar geen enkele tekst heeft ze tot een verplichting voor de werkgever gemaakt.

¹⁴ Art. 30 Gw.

¹⁵ In dezelfde zin: BRIBOSIA, E., «L'amendement au décret de septembre. Emploi des langues, langue de l'emploi», *Journ. Proc.*, 1994, nr. 264, (11), 11; DE VOS, M., «Werving en selectie onder het Ned. Taaldecreet: de decreetgever loopt zichzelf voorbij», *Soc. Kron.*, 1994, (337), 342, nr. 21.

¹⁶ V.C.T., 27 november 1979, *R.W.*, 1979-80, 2931; zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 339-340, nr. 11.

¹⁷ Zie arrest nr. 72/95, sub B.10; cf. Arbitragehof, 30 januari 1986, *B.S.*, 12 februari 1986, (1713), 1716, 10.B.1.

¹⁸ Art. 4, § 3, Ned. Taaldecreet.

¹⁹ Zie arrest nr. 72/95, sub B.11.2.

Wat betreft de betrekkingen tussen de werkgevers en de sollicitanten voorafgaand aan de arbeidsovereenkomst,²⁰ stelt het Arbitragehof vast dat zij «nog niet een werkgever tegenover een lid van zijn personeel» stellen. De betrekking tussen werkgevers en werknemers begint voor het Arbitragehof echter niet met het sluiten van de arbeidsovereenkomst. De sollicitatieverhouding brengt volgens het Hof «een betrekking tot stand tussen een potentiële werkgever en een bepaalde persoon, te weten elke persoon van wie de kandidaatstelling in aanmerking is genomen (...)».²¹ Bijgevolg vallen de gesprekken en geschriften in het kader daarvan wel degelijk onder het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

7. Aangezien het Arbitragehof vaststelt dat de regeling van het taalgebruik bij werkaanbiedingen de materiële bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake taalgebruik overschrijdt, vernietigt het de desbetreffende bepaling van het decreet van 1 juni 1994. De beroepen worden verworpen voorzover dat ze gericht zijn tegen de regeling van het taalgebruik bij sollicitatie.

De voormelde middelen B tot en met E betroffen enkel het taalgebruik bij werkaanbiedingen en worden, gelet op de vernietiging, niet verder door het Hof onderzocht.

IV. ANALYSE VAN HET ARREST NR. 72/95 VAN 9 NOVEMBER 1995

A. Beoordeling van de interpretatie van het Arbitragehof

1° Het begrip «sociale betrekkingen»

8. Het Arbitragehof kiest niet, of minstens niet uitdrukkelijk, voor een beperkende interpretatie van het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» maar verwijst enkel naar de «gebruikelijke betekenis» van die bewoordingen.

Onder die «gebruikelijke betekenis» begrijpt het Hof klaarblijkelijk niet de taalkundige betekenis. Taalkundig kan er immers geen twijfel over bestaan dat het aan de orde zijnde begrip beperkt blijft tot de betrekkingen tussen de partijen van een arbeidsovereenkomst, tijdens het in dienst zijn van het personeel.²² Deze taalkundige, tekstuele interpretatie had o.i. moeten prevaleren, gelet op het grondwettelijk en uitzonderingskarakter van de in dezen aan de Gemeenschappen toegewezen bevoegdheid,²³ dat door het Arbitragehof in zijn arrest van 30 januari 1986²⁴ overigens uitdrukkelijk was erkend. In die interpretatie had ook de regeling nopens de sollicitatieverhouding een materiële bevoegdheidsoverschrijding uitgemaakt.²⁵

9. Onder de «gebruikelijke betekenis» van het begrip sociale betrekking begrijpt het Arbitragehof duidelijk de individuele relatie tussen de werkgever en zijn – minstens potentiële – werknemer. De decreetsbepaling inzake de werkaan-

²⁰ Art. 4, § 4, Ned. Taaldecreet.

²¹ Zie arrest nr. 72/95, sub B.12.2.

²² Zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 342, nr. 21.

²³ *Ibid.*

²⁴ *B.S.*, 12 februari 1986, (1713), 1716, 9.B.

²⁵ Cf. BRIBOSIA, E., *l.c.*, (11), 11; VANSCHOEBEKE, B., «Het taalgebruik in de onderneming», *Or.*, 1994 (263), 267.

biedingen werd immers buiten dit begrip geplaatst omdat er «geen geïndividualiseerde band (is) tussen de auteur van de werkaanbieding (de potentiële werkgever) en de personen die erop zouden kunnen antwoorden (de potentiële werknemers)». De sollicitatieverhouding is dan weer wél een sociale betrekking omdat er een betrekking is «tussen de potentiële werkgever en een bepaalde persoon (de potentiële werknemer)».

2° Het begrip «door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen»

10. Dat werkaanbiedingen geen in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet «door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen» zijn, liet zich wel vermoeden. Geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling verplicht de onderneming om werkaanbiedingen te gebruiken. Dat het gebruik ervan veelvuldig is en aan bepaalde voorschriften is onderworpen, verhindert niet dat het nog steeds om een facultatief gebruik gaat. Het Arbitragehof verwerpt derhalve terecht de interpretatie voorgesteld door de Vlaamse Regering en blijft daarmee op één lijn met zijn arrest van 30 januari 1986,²⁶ waarin het Ned. Taaldecreet vernietigd werd in de mate waarin het het taalgebruik regelde voor alle boekhoudkundige documenten, inclusief die welke niet door de wet of verordeningen waren voorgeschreven.²⁷

11. Het feit dat de Vlaamse Regering die werkaanbiedingen kwalificeerde als door de wet of de verordening voorgeschreven akten of bescheiden van de onderneming, was overigens wel bijzonder merkwaardig, aangezien die interpretatie erop neerkwam het decreet van 1 juni 1994 als een overbodige regelgeving te beschouwen. Als voorgeschreven akte of bescheid viel de werkaanbieding dan immers op grond van die hoedanigheid in de werkings sfeer van het Ned. Taaldecreet, zonder dat het nodig was daarvoor in een specifieke bepaling te voorzien. De decreetgever zelf had het in ieder geval zo niet begrepen. Niet alleen werd een decretaal tussenkomst nodig geacht, het voorschrift nopens de werkaanbieding werd daarenboven ingelast in het deel «sociale betrekkingen tussen werkgever en werknemer» en niet in het deel «bescheiden en documenten».

B. Gevolgen voor de C.A.O. nr. 38

12. Artikel 5 van de C.A.O.-Wet definieert de collectieve arbeidsovereenkomst als «een akkoord dat gesloten wordt tussen één of meer werknemersorganisaties en één of meer werkgeversorganisaties of één of meer werkgevers en waarbij individuele en collectieve betrekkingen tussen werkgevers en werknemers in ondernemingen of in een bedrijfstak worden vastgesteld en de rechten en verplichtingen van de contrac-

terende partijen worden geregeld». Aangezien die definitie het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten in de zin van de C.A.O.-Wet beperkt tot «betrekkingen tussen werkgevers en werknemers» kan men zich vragen stellen omtrent de rechtsgeldigheid van de C.A.O. nr. 38 betreffende de werving en de selectie van werknemers, aangezien deze regelen bevat voor de precontractuele fase, op een ogenblik dat er van een verhouding werkgever-werknemer (nog) geen sprake is.²⁸

13. Artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet en artikel 5 van de C.A.O.-Wet gewagen allebei van (sociale) betrekkingen tussen werkgever en werknemer terwijl zowel het decreet van 1 juni 1994 als de C.A.O. nr. 38 de werving en selectie betreffen. Het lag dan ook in de lijn der verwachtingen dat de partijen voor het Arbitragehof bij de discussie over de rechtsgeldigheid van het decreet van 1 juni 1994 zouden teruggrijpen op de analoge problematiek van de C.A.O. nr. 38.

Het Arbitragehof heeft vanzelfsprekend geen uitspraak gedaan over artikel 5 van de C.A.O.-Wet. De stelling van het Hof dat de sollicitatieverhouding wel degelijk onder het grondwettelijk begrip «sociale betrekkingen» ressorteert,²⁹ lijkt niettemin een indicatie te kunnen zijn voor de draagwijdte van datzelfde begrip in artikel 5 van de C.A.O.-Wet, temeer daar deze laatste bepaling – anders dan de overeenstemmende bepaling van de Grondwet – traditioneel extensief wordt uitgelegd. De rechtsleer neemt immers aan dat het begrip «betrekkingen tussen werkgevers en werknemers» in de zin van artikel 5 van de C.A.O.-Wet de ruimste draagwijdte heeft en alles dekt wat rechtstreeks of onrechtstreeks met de arbeidsrelatie verband houdt.³⁰

C. De gevolgen voor het Ned. Taaldecreet

1° De facto grote taalvrijheid

14. Met de gedeeltelijke vernietiging van het decreet van 1 juni 1994 heeft het Arbitragehof het taalgebruik bij werkaanbiedingen in het algemeen en bij personeelsadvertenties in het bijzonder vrijgemaakt,³¹ zulks op retroactieve wijze.³²

15. De werking van het Ned. Taaldecreet in de precontractuele fase is derhalve beperkt tot de betrekkingen tussen werkgevers en sollicitanten voorafgaand aan het arbeidscon-

²⁸ Zie SCHYVENS, H., «C.A.O. nr. 38 betreffende de werving en de selectie van werknemers: een stap in de richting van een volwaardig aanwervingsrecht?», *Soc. Kron.*, 1984, (61), 65-67, nr. 5; VANACHTER, O., «Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 38. Werving en selectie van werknemers», *Or.*, 1984, (17), 18; cf. inz. de C.A.O. nr. 51 betreffende outplacement: NEYT, K., «Outplacement, een arbeidsrechtelijk onvolmaakte manier van afscheid nemen», *T.P.R.*, 1993, (125), 148-149, nr. 42.

²⁹ *Supra*, nr. 6.

³⁰ Zie RIGAUX, M., «De collectieve arbeidsovereenkomst: begrip, inhoud en contracterende partijen», in *C.A.O.-recht*, HUMBLET, P., MERGITS, B., RIGAUX, M. en ROMBOUITS, J. (red.), Deurne, Kluwer rechtswetenschappen België, losbl., (II.2.1.-I10); cf. MAZY, A., «Commentaar op de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités», *Arbbl.*, 1969, (201), 228-230.

³¹ Art. 30 Gw.

³² Zie Arbitragehof, 29 juni 1989, *B.S.*, 15 juli 1989; Arbitragehof, 13 februari 1991, *B.S.*, 26 maart 1992; Arbitragehof, 4 maart 1993, *B.S.*, 29 mei 1993.

²⁶ *B.S.*, 12 februari 1986, (1713), 1716, 10.B.1.

²⁷ Zie hiervoor o.m. BLANPAIN, R., «Het taalgebruik voor de arbeidsverhoudingen. Het decreet van 19 juli 1973», in *Arbeidsrecht C.A.D.*, BLANPAIN, R. (red.), Brugge, die Keure, losbl., (I-8-1), I-8-24, nr. 49; VANACHTER, O., «Het Nederlandse taaldecreet van 19 juli 1973», in *Aanwerven Tewerkstellen Ontslaan*, MERGITS, B., VANACHTER, O., VAN ECKHOUTTE, W. en VOTQUENNE, D. (red.), Deurne, Kluwer rechtswetenschappen, losbl., (I 403 10), I 403 70; cf. TAQUET, M. en WANTIEZ, C., «Le décret du 19 juillet 1973 'Décret de septembre'», *J.T.T.*, 1973, (273), 279.

tract.³³ De mogelijkheid voor de werkgever om de talenkennis van de sollicitant te toetsen,³⁴ leidt er echter toe dat ook in deze verhouding het taalgebruik *de facto* in grote mate vrij zal zijn. De werkgever kan o.i. immers discretionair beslissen of en hoe hij de talenkennis van de sollicitant zal testen.³⁵ Het Ned. Taaldecreet onderwerpt de toetsing van de talenkennis van de sollicitant aan geen enkele voorwaarde en vereist zelfs niet dat de gecontroleerde talenkennis voor de beoogde tewerkstelling in meer of mindere mate relevant moet zijn. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd weliswaar gesproken van de mogelijkheid om «de eventueel *vereiste* meertaligheid van de sollicitant» te kunnen toetsen,³⁶ wat erop wijst dat de controle van de talenkennis slechts kan gebeuren wanneer zulks «vereist» is. Van een dergelijke voorwaarde is in de tekst van artikel 4, § 4, van het Ned. Taaldecreet echter niets terug te vinden. Wat eventueel onder «vereiste meertaligheid» begrepen zou moeten worden, lijkt overigens volstrekt onduidelijk en subjectief te zijn.

16. Schriftelijke en mondelinge contacten tijdens en naar aanleiding van de sollicitatie kunnen o.i. derhalve vrijwel naar goeddunken van de werkgever in een vreemde taal geschieden aangezien het wel steeds mogelijk zal zijn om ze te beschouwen als een onderdeel van de – door de werkgever vrij te bepalen – taalproef van de sollicitant. De enige beperking lijkt hierin te liggen dat het vreemde taalgebruik moet passen in een test van talenkennis. Een «test» impliceert een zekere beperktheid in omvang zodat moeilijk het overwegende deel of de totaliteit van de sollicitatieprocedure in een vreemde taal zal kunnen geschieden. Het Nederlands is de regel en de toets van de talenkennis de uitzondering.

2° Werking *ratione materiae*

17. Benevens het gebrek aan reële impact van het voorschrift nopens het taalgebruik in de sollicitatieverhouding rijst de vraag tot wie dit voorschrift zich in principe richt. Richt het zich enkel tot de potentiële werkgever zelf of tot eenieder die sollicitatieprocedures organiseert, in het bijzonder wervings- en selectiekantoren? Deze vraag kwam niet voor in de verzoekschriften die aanleiding hebben gegeven tot het hier besproken arrest, niettegenstaande er een analoge vraagstelling werd geopperd t.a.v. de werkaanbiedingen, door de verbondenheid van de persorganen voorop te stellen om een bevoegdheidsoverschrijding *ratione materiae* en *ratione loci* aan te stellen.³⁷

Indien men aanneemt dat artikel 3, § 4, van het Ned. Taaldecreet van toepassing is op eenieder die de sollicitatie organiseert, wordt de grondwettelijke materiële bevoegdheidsverdeling o.i. zeker geschonden. Het Arbitragehof heeft thans immers duidelijk gemaakt dat het grondwettelijk begrip «sociale betrekkingen» een individuele relatie tussen de (potentiële) werkgever en de (potentiële) werknemer veronderstelt.³⁸ Deze individuele relatie is niet aanwezig indien het Ned. Taaldecreet van toepassing zou zijn op derden – dit

wil zeggen anderen dan de potentiële werkgever – bij de sollicitatie van de kandidaat-werknemer.

18. Zo'n vaart hoeft het evenwel niet te lopen. Vanuit de wens van de decreetgever om de fase die aan het sluiten van de arbeidsovereenkomst voorafgaat aan de taalregeling te onderwerpen, mag o.i. aangenomen worden dat enkel de potentiële werkgever zelf – die de uiteindelijke arbeidsovereenkomst zal sluiten – aan het taalgebruik bij de aan het sluiten van de overeenkomst voorafgaande sollicitatie onderworpen zal zijn.³⁹ De parlementaire voorbereiding van het decreet van 1 juni 1994 geeft geen indicatie voor een ruimere draagwijdte zodat deze interpretatie o.i. aangenomen kan worden. Zij is daarenboven in overeenstemming met de interpretatie die het Arbitragehof geeft aan de grondwettelijke materiële bevoegdheidsverdeling in dezen,⁴⁰ waarbij op grond van de zgn. *Waleffe*-doctrine redelijkerwijze aangenomen mag worden dat de decreetgever niet de bedoeling gehad kan hebben om de Grondwet te schenden.⁴¹

3° Werking *ratione loci*

19. De territoriale werking van artikel 3, § 4, van het Ned. Taaldecreet blijft echter wel voor interpretatie vatbaar. In de hier aan de orde zijnde beroepen tot vernietiging waren de partijen het erover eens dat de afbakening van de territoriale werking als vanouds diende te geschieden op grond van de «exploitatiezetel» van de onderneming, bepaald in artikel 1 van het Ned. Taaldecreet. Onder «exploitatiezetel» wordt traditioneel verstaan «iedere vestiging of centrum van activiteit met enige standvastigheid (...) (waar) de sociale contacten tussen de twee partijen in principe plaatshebben: daar worden doorgaans de opdrachten en instructies aan het personeelslid gegeven, worden hem alle mededelingen gedaan en wendt hij zich tot zijn werkgever».⁴²

Wij wezen er reeds op dat dit begrip eigenlijk niet valabel gehanteerd kan worden in de precontractuele fase, op een ogenblik dat er nog geen arbeidsovereenkomst is en het ook niet zeker is of die er ooit komt. In die optiek wordt er voor deze fase o.i. het best een beroep gedaan op de *potentiële exploitatiezetel*, op grond van de lokalisatie van de sociale contacten die potentieel uit de voorgestelde werkaanbieding kunnen voortvloeien.⁴³ Dit strookt met de opzet van de decreetgever om de werkgever die, op grond van zijn exploitatiezetel, tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst door het Ned. Taaldecreet gebonden is, reeds in de eraan voorafgaande fase aan het Taaldecreet te onderwerpen.

20. Het gebruik van de potentiële exploitatiezetel als criterium voor de territoriale werking kent echter potentieel «taalgebied-overschrijdende» effecten toe aan artikel 3, § 4,

³⁹ Zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 340, nr. 14.

⁴⁰ Zie nrs. 6 en 17.

⁴¹ Voor de *Waleffe*-doctrine, zie Cass., 20 april 1950, *Arr. Cass.*, 1950, 517, en *Pas.*, 1950, I, 560, concl. CORNIL, L.; ALEN, A., *Algemene beginselen en grondslagen van het Belgisch Publiek Recht*, I, De instellingen, Brussel, E. Story-Scientia, 1988, 112-113.

⁴² Arbitragehof, 30 januari 1986, *B.S.*, 12 februari 1986, (1704), 1715; Arbitragehof, 18 november 1986, *B.S.*, 10 december 1986, (16716), 16718; in dezelfde zin: Arbh. Brussel, 2 juni 1987, *T. Aann.*, 1988, 331; Arbh. Bergen, 28 september 1989, *J.T.T.*, 1990, 428; Arbh. Luik, 22 oktober 1991, *J.T.T.*, 1992, 30; Arbh. Luik, 2 december 1991, *J.T.T.*, 1993, 11.

⁴³ Zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 337-338, nrs. 3-6.

³³ Art. 3, § 4, eerste lid, Ned. Taaldecreet; *supra*, nr. 2.

³⁴ Art. 3, § 4, tweede lid, Ned. Taaldecreet.

³⁵ Zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 340, nr. 15.

³⁶ *Gedr. St.*, VI, R., 1993-94, nr. 427/2, 1-2 en nr. 427/3, 3.

³⁷ Middelben B en C; *supra*, nr. 4; zie, in dezelfde zin: BRIBOSIA, E., *l.c.*, (11), 12.

³⁸ *Supra*, nrs. 6 en 9.

van het Ned. Taaldecreet. Op basis van dit criterium zal een *buiten het Nederlands taalgebied* georganiseerde sollicitatieprocedure immers aan het Ned. Taaldecreet onderworpen zijn zodra de (effectieve of potentiële) sociale contacten die uit de uitvoering van de aangeboden dienstbetrekking (kunnen) voortvloeien, gelokaliseerd zijn binnen het territoriale toepassingsgebied van het decreet.

Vanuit het oogpunt van conformiteit met de grondwettelijke territoriale bevoegdheidsverdeling⁴⁴ is het dan ook aangewezen aan het begrip «exploitatiezetel» tijdens de sollicitatieprocedure een zelfstandige betekenis toe te kennen die onderscheiden is van die tijdens de uitvoering van de dienstbetrekking en aldus toestaat de werking van het Ned. Taaldecreet ook op dat vlak binnen de grondwettelijke territoriale grenzen te houden. Een dergelijke zelfstandige betekenis lijkt zelfs voor de hand liggend, nu het Arbitragehof uitdrukkelijk aanneemt dat er tijdens de sollicitatie reeds sprake is van sociale contacten en betrekkingen tussen de potentiële werkgever en de sollicitant. In het licht daarvan zou het begrip exploitatiezetel tijdens de sollicitatieprocedure gedefinieerd kunnen worden als iedere vestiging of centrum van activiteit waar de contacten tussen de sollicitant en de werkgever (zullen) plaatsvinden, onafhankelijk van de plaats waar deze contacten bij de uitvoering van de dienstbetrekking gecentraliseerd zullen zijn.

Deze interpretatie zorgt weliswaar voor een kunstmatige scheiding tussen de contractuele en precontractuele fase, wat niet beantwoordt aan de opzet van de decreetgever. Ze leidt er in het bijzonder toe dat de sollicitatieprocedure – minstens principieel – in het Nederlands moet verlopen zodra zij in het Nederlands taalgebied doorgang vindt, ook al beoogt de selectie een tewerkstelling met exploitatiezetel buiten het Nederlands taalgebied.⁴⁵ Niettemin verdient dit criterium wellicht de voorkeur boven het criterium van de potentiële exploitatiezetel staande de dienstbetrekking aangezien in deze laatste interpretatie de grondwettigheid van het decreet van 1 juni 1994 o.i. opnieuw in het gedrang komt.

4° Conformiteit met het vrije verkeer van werknemers

21. Artikel 3, lid 1, van de E.G.-verordening nr. 1612/68 van 15 oktober 1968⁴⁶ betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de gemeenschap verbiedt de wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of administratieve handwijzen van een lidstaat die «hoewel van toepassing zonder onderscheid naar nationaliteit, tot enig of voornaamste gevolg hebben dat de onderdanen van andere Lid-Staten van de aangeboden arbeid geweerd worden». Deze bepaling verbiedt derhalve toegangsvoorwaarden tot de arbeid in loondienst in België die zouden resulteren in een onrechtstreekse discriminatie van met name niet-Belgische E.G.-onderdanen. Toegangsvoorwaarden zijn bij uitzondering echter steeds toegelaten indien zij «de wegens de aard van de te verrichten arbeid vereiste talenkennis» betreffen.⁴⁷

Ofschoon artikel 4, § 4, van het Ned. Taaldecreet geen onderscheid maakt naargelang de nationaliteit van de sollicitant, kan men zich afvragen of de verplichting nopens het

taalgebruik bij sollicitatie geen onrechtstreekse discriminatie inhoudt voor de sollicitanten uit andere lidstaten, temeer daar de uitzondering nopens de taalkennisvereisten, in het licht van de strenge rechtspraak van het Europees Hof van Justitie daaromtrent, hierbij klaarblijkelijk niet kan spelen.⁴⁸ In het voorkomend geval zou de toepassing van de aan de orde zijnde bepaling van het Ned. Taaldecreet als strijdig met een supranationale rechtsbron met rechtstreekse (horizontale) werking, terzijde gelaten kunnen en moeten worden.

22. Zonder in dit artikel op de problematiek van de onrechtstreekse discriminatie in het kader van artikel 3 van de E.G.-verordening nr. 1612/68 te kunnen ingaan, dient alvast te worden opgemerkt dat er betwisting mogelijk is over de vraag of de principiële verplichting nopens het taalgebruik in de sollicitatieverhouding zowel de werknemer als de werkgever treft.⁴⁹ Zelfs indien men aanneemt dat de taalverplichting niet op de werknemer rust, lijkt het o.i. niettemin zo dat de verplichting bij de werkgever op zich reeds een barrière kan vormen voor het vrije verkeer van werknemers.

Ervan uitgaande dat de vermelde uitzondering aangaande het taalkennisvereiste niet vervuld is, zal de taalverplichting voor de werkgever in elk geval een belangrijke rem zijn op de werving van onderdanen uit andere lidstaten wanneer zou blijken dat deze voornamelijk solliciteren voor dienstbetrekkingen waarbij de talenkennis niet prioritair is. Voor dergelijke dienstbetrekkingen zal de werkgever geen of weinig behoefte hebben om de talenkennis van de sollicitant te toetsen zodat hij in hoofdzaak het Nederlands zal moeten hanteren, wat voor de Nederlandsonkundige buitenlandse sollicitant de sollicitatie eigenlijk onmogelijk maakt. Ook voor de dienstbetrekkingen waar de kennis van één of meer vreemde talen van belang is, zal de principiële taalverplichting de sollicitatie van buitenlandse kandidaten belemmeren. De werkgever zal de vreemde taal immers slechts kunnen hanteren voor toetsing van de talenkennis.⁵⁰ Is de test eenmaal verricht dan herleeft het verplichte gebruik van het Nederlands, met de voorspelbare gevolgen voor de buitenlandse sollicitant.

D. BESLUIT

23. Met het arrest nr. 72/95 van 9 november 1995 is het Arbitragehof voor het eerst concreet ingegaan op de draagwijdte van het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet. Het is opmerkelijk dat het Hof hierbij gekozen heeft voor een vrij flexibele interpretatie waarin ook de individuele relatie tussen de potentiële werkgever en een potentiële werknemer-sollicitant begrepen ligt.

⁴⁸ Zie DUBOIS, B., DELCOUR, M. en NEYT, K., «Tewerkstellingsfaciliteiten en -praktijken met buitenlanders: van aanwerving tot zwartwerk», in *Sociaal recht: niets dan uitdagingen*, Gent, Postuniversitaire cyclus Willy Delva 1995-1996 (voorlopige tekst), (1), 9-11, nrs. 25-30; cf. VERSCHUEREN, H., «Het vrije verkeer van werknemers in het Europese Gemeenschapsrecht», in *Arbeidsrecht een confrontatie tussen theorie en praktijk*, VANACHTER, O. (red.), Antwerpen-Apeldoorn, Maklu Uitgevers, 1993, (389), 404-405.

⁴⁹ Zie hierover DE VOS, M., *l.c.*, (337), 341, nrs. 16-17 en de verwijzingen aldaar.

⁵⁰ *Supra*, nr. 16.

⁴⁴ Art. 129, § 2, Gw.

⁴⁵ Zie DE VOS, M., *l.c.*, (337), 338, nr. 5.

⁴⁶ *Pb.*, nr. L 257 van 19 oktober 1968, 2.

⁴⁷ Art. 3, lid 1, al. 2, Vo. 1612/68.

De vernietiging van het voorschrift nopens het taalgebruik bij werkaanbiedingen heeft niet alle toepassingsproblemen van het decreet van 1 juni 1994 opgelost. De territoriale werking op grond van het begrip «exploitatiezetel», de verenigbaarheid met het vrije verkeer van werknemers en in mindere mate ook de werkingssfeer *ratione personae*, blijven onduidelijk en minstens voor interpretatie vatbaar. Het is echter maar al te zeer de vraag of deze punten in de toekomst nog

opgeklaard zullen worden. Gelet op de grote vrijheid van de werkgever bij de beoordeling van de talenkennis van de sollicitant heeft het decreet van 1 juni 1994 na de gedeeltelijke vernietiging door het Arbitragehof immers veel aan praktische betekenis verloren.

Marc DE VOS
Aspirant N.F.W.O. - R.U.G.

RECHTSPRAAK

ARBITRAGEHOF

9 NOVEMBER 1995

Voorzitter: de h. Melchior

Rapporteurs: de h. Henneuse en Suetens

Advocaten: mrs. Uyttendaele, Sohier, Legros, Coenraets en Van Orshoven

1. Arbitragehof – Beroep tot vernietiging – Franse gemeenschapscommissie – 2. Gemeenschap en gewest – Gemeenschap – Bevoegdheid – Gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel

1. Uit art. 138 Gw. en de uitvoering ervan vloeit voort dat de Franse Gemeenschapscommissie een decreetgevende bevoegdheid bezit en dus bekleed is met een echte wetgevende functie, die gezamenlijk door de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en door haar College wordt uitgeoefend.

Bijgevolg vormt de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een wetgevende vergadering voor de toepassing van art. 2, 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof en is art. 2, 1°, van dezelfde wet van overeenkomstige toepassing op het College van de Franse Gemeenschapscommissie.

2. Een werkaanbieding gaat uit van een bepaalde persoon en richt zich tot een onbepaald aantal personen. Zij reikt niet verder dan het eenzijdig aankondigen van de mogelijkheid om een arbeidsverhouding tot stand te brengen. Er bestaat voorts nog geen geïndividualiseerde band tussen de auteur van de werkaanbieding en de personen die erop zouden kunnen antwoorden. Werkaanbiedingen kunnen dan ook niet worden ingepast in het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

Elk van de gesprekken en geschriften tussen een potentiële werkgever en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, brengt een betrekking tot stand tussen die potentiële werkgever en een bepaalde persoon, te weten elke persoon van wie de kandidaatstelling in aanmerking is genomen.

Bijgevolg moet de sollicitatieprocedure geacht worden begrepen te zijn in het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» in de zin van art. 129, § 1, 3°, Gw.

Arrest nr. 72/95 (...)

III. In rechte

Verzoekschriften in de zaken met rolnummer 783 en 787

A.1. Het doel van het voorstel van decreet dat ten grondslag ligt aan de bestreden norm is de strijd aan te binden «tegen de groeiende internationalisering van de werkaanbiedingen die in de Vlaamse pers verschijnen», door de precontractuele fase van de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers aan het septemberdecreet te onderwerpen; die fase zou, volgens de auteurs van het voorstel, onder het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» vallen, zoals vastgesteld in artikel 129 van de Grondwet.

A.2. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de regels die door de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden materiële bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, inzonderheid artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

A.2.1. Het eerste onderdeel van het middel is afgeleid uit de overweging dat de betwiste bepaling, door een regeling te willen treffen voor een fase van de sociale betrekkingen waarin de werkgevers zich niet tot hun personeel richten, maar alleen tot kandidaat-werknemers, de materiële bevoegdheid van de Gemeenschap te buiten gaat door er slechts één van de betrokken partijen te lokaliseren; artikel 129 van de Grondwet moet restrictief worden geïnterpreteerd omdat het afwijkt van de algemene regel van de taalvrijheid.

A.2.2. Het tweede onderdeel van het middel is afgeleid uit de overweging dat de betwiste bepaling derden raakt ten opzichte van de werkgevers en kandidaat-werknemers, namelijk de persorganen die de werkaanbiedingen publiceren, die met name strafbaar zijn met strafsancities in geval van niet-inachtneming van het in het geding zijnde decreet.

A.3. Het tweede middel is afgeleid uit de schending uit de regels die door de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, inzonderheid artikel 129, § 2, van de Grondwet.

De bestreden bepaling raakt de buiten het Vlaamse Gewest gevestigde persorganen die de werkaanbiedingen publiceren waarop het decreet toepasselijk is; zij is aldus toe-

passelijk op in Brussel, of zelfs in het Franse taalgebied gevestigde dagbladen, zodat het toepassingsgebied van het decreet niet uitsluitend is vastgesteld binnen de bevoegdheids-sfeer van de Vlaamse Gemeenschap en dan ook artikel 129, § 2, van de Grondwet schendt.

A.4. Het derde middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met de artikelen 25 en 30 ervan, de artikelen 10 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, en de artikelen 19, 2°, en 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981.

A.4.1. Volgens het eerste onderdeel van het middel hebben de bestreden bepalingen tot gevolg dat een verschil in behandeling tot stand komt tussen de dagbladen, tijdschriften en periodieken, naargelang zij al dan niet personeelsadvertenties publiceren die uitgaan van werkgevers van het Vlaamse Gewest; aldus wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan het beginsel van de persvrijheid vastgesteld bij artikel 25 van de Grondwet en bij de voormelde internationale bepalingen.

A.4.2. Volgens het tweede onderdeel van het middel hebben de bestreden bepalingen tot gevolg dat een verschil in behandeling tot stand komt tussen de dagbladen, tijdschriften en periodieken, naargelang zij al dan niet personeelsadvertenties publiceren die uitgaan van werkgevers van het Vlaamse Gewest; aldus wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan het bij artikel 30 van de Grondwet vastgestelde beginsel van de taalvrijheid, zonder dat van één van de twee gevallen sprake is waarin de Grondwet het optreden van de wetgever toestaat.

Verzoekschrift in de zaak met rolnummer 812

A.5. Aan de basis van het voorstel van decreet ligt de vaststelling van de internationalisering van de ondernemingen, waarin steeds meer vreemde talen worden gebruikt, met name voor de publicatie van werkaanbiedingen.

A.6. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 25 ervan.

Het feit dat de krantenuitgevers er al dan niet toe gehouden zijn de werkaanbiedingen in het Nederlands te publiceren naargelang zij al dan niet uitgaan van vennootschappen die gelegen zijn in het Vlaamse Gewest, doet afbreuk aan de bij de Grondwet vastgestelde persvrijheid; het aldus ingestelde verschil in behandeling kan, hoewel steunend op een objectief criterium, niet in redelijkheid worden verantwoord.

A.7. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende grondwettelijke regels, en met name artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

Enerzijds, in zoverre de kandidaat-werknemer niet gekwalificeerd kan worden als werknemer in de zin van de voormelde grondwetsbepaling, valt het decreet buiten het gebied van de sociale betrekkingen, waartoe zij de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake het gebruik van de talen beperkt.

Anderzijds, valt het decreet eveneens buiten het gebied van de sociale betrekkingen in zoverre derden ten opzichte van de verhouding werkgever-werknemer – de persorganen – door het decreet worden geraakt, aangezien zij onder meer

strafbaar zijn met strafsancities in geval van niet-inachtneming van het decreet.

A.8. Het derde middel is afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet.

Het decreet is van toepassing op alle persorganen, ongeacht de vestigingsplaats en de taal van uitgave ervan, zodra zij werkaanbiedingen publiceren die uitgaan van vennootschappen die hun zetel hebben in het Vlaamse Gewest. Door de keuze van dat criterium maakt het decreet het niet mogelijk de toestand die het wil regelen uitsluitend op het grondgebied van het Vlaamse Gewest te lokaliseren; de uitgevers die gevestigd zijn buiten dat grondgebied worden eveneens door het decreet beoogd, zodat het door bevoegdheidsoverschrijding is aangetast.

Memories van de Vlaamse Regering

A.9. Wat de oorsprong van het decreet betreft, is gebleken uit de rechtspraak en uit een advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht dat het decreet van 19 juli 1973 eveneens toepasselijk was op de precontractuele betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers; om die interpretatie uitdrukkelijk in het decreet te doen voorkomen werden de bestreden bepalingen aangenomen.

...

De in het geding zijnde bepalingen

B.1. Het bestreden decreet van 1 juni 1994 wijzigt het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Luidens artikel 1 regelt het decreet «een in de artikelen 127 tot 129 van de Grondwet bedoelde aangelegenheid».

Artikel 2 ervan vult artikel 4 van het voormelde decreet van 19 juli 1973 aan, dat bepaalt:

«'Sociale betrekkingen' tussen werkgevers en werknemers omvatten ook onder meer:

§ 1. alle betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de vorm van bevelen, mededelingen, publicaties, dienstvergaderingen of personeelsvergaderingen, sociale dienst, arbeidsgeneeskundige dienst, maatschappelijke werken, vervolmakingscyclussen, disciplinaire procedure, onthaal en andere;

§ 2. de betrekkingen die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de ondernemingsraad, het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaats, of tussen de werkgever en de syndicale afvaardiging, alsmede in of met elk ander orgaan dat tot institutionalisatie van die betrekkingen bij wet of collectief overleg zou worden opgericht;»

In dat artikel 4 worden twee paragrafen toegevoegd, die luiden als volgt:

«§ 3. alle werkaanbiedingen, in welke vorm ook, uitgaande van de werkgever teneinde de werknemer te werven;

§ 4. alle betrekkingen tussen werkgevers en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, ongeacht het feit of er al dan niet een arbeidscontract tot stand komt.

De werkgever kan meertaligheid eisen van de sollicitant en de kennis van andere talen bij sollicitanten toetsen tijdens de selectieperiode.»

Ten aanzien van de omvang der beroepen

B.2. Hoewel de drie verzoekschriften de vernietiging vorderen van het decreet van 1 juni 1994 in zijn geheel, blijkt uit de middelen die door de verzoekende partijen zijn ontwikkeld, alsmede uit de door hen neergelegde memories van antwoord, dat de beroepen slechts betrekking hebben op artikel 2 van voormeld decreet; het Hof beperkt bijgevolg zijn onderzoek tot die bepaling.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.3.1. In de zaak met rolnummer 783 betwist de Vlaamse Regering de ontvankelijkheid van het beroep dat werd ingesteld door de Franse Gemeenschap in zoverre, omdat het niet door de Regering ervan werd ingesteld, het beroep geen steun zou kunnen vinden in artikel 2, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

B.3.2. Die verzoekende partij zond aan het Hof een afschrift over van de beslissing van de Franse Gemeenschapsregering van 13 juli 1994, waaruit blijkt dat beslist werd een beroep in te stellen tegen het decreet van de Vlaamse Gemeenschap «houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973» – er wordt niet betwist dat het om het bestreden decreet gaat – en waaruit eveneens blijkt dat de minister-voorzitter belast werd met de uitvoering van die beslissing.

B.3.3. Bijgevolg moet het beroep dat werd ingesteld door «de Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van haar Minister-Voorzitter» geacht worden ingesteld te zijn door de Franse Gemeenschapsregering; de exceptie wordt verworpen.

B.4.1. De Vlaamse Regering betwist eveneens de ontvankelijkheid van de beroepen die, in de zaken met rolnummers 787 en 812, werden ingesteld door het College van de Franse Gemeenschapscommissie en door de Vergadering ervan, «vertegenwoordigd door haar Voorzitter», omdat die organen respectievelijk geen «Regering van een Gemeenschap of van een Gewest» en geen «wetgevende vergadering» zouden vormen in de zin van artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof.

B.4.2. Luidens artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof worden «de in artikel 1 bedoelde beroepen (...) ingesteld:

1° door de Ministerraad, door de Regering van een Gemeenschap of van een gewest;

2° (...)

3° door de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden».

Het College van de Franse Gemeenschapscommissie behoort niet tot de overheden die in het 1° worden opgenoemd; het 3° noemt evenmin uitdrukkelijk de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, maar beperkt zich tot het vermelden, op algemene wijze, van de voorzitters van de «wetgevende vergaderingen».

B.4.3. Ter uitvoering van artikel 136 van de Grondwet, stelde artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen met name de Franse Gemeenschapscommissie in, waarvan de organen zijn: de

Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en een college bestaande uit de gewestelijke ministers en staatssecretarissen die tot de Franse taalgroep behoren.

De Franse Gemeenschapscommissie beschikt, krachtens de artikelen 64 en 65 van dezelfde wet, over een verordende bevoegdheid in de aangelegenheden welke die bepalen vaststellen.

Tijdens de grondwetsherziening van 5 mei 1993, werd een artikel 59quinquies (thans artikel 138) ingevoegd in de Grondwet; het staat het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie toe, met inachtneming van de modaliteiten die het preciseert, geheel of gedeeltelijk bevoegdheden van de Franse Gemeenschap uit te oefenen, en dit respectievelijk in het Franse taalgebied en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest; wat de Franse Gemeenschapscommissie betreft worden die aangelegenheden vastgesteld in de artikelen 3 van het decreet II van de Raad van de Franse Gemeenschap van 19 juli 1993 en van het decreet III van de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 22 juli 1993, decreten waarbij de uitoefening van sommige bevoegdheden van de Franse Gemeenschap aan het Waalse Gewest en aan de Franse Gemeenschapscommissie worden toegewezen.

Het derde lid van artikel 138 van de Grondwet bepaalt overigens dat die bevoegdheden met name bij wege van decreten worden uitgeoefend.

B.4.4. Uit die grondwetsherziening en de uitvoering ervan vloeit voort dat de Franse Gemeenschapscommissie een decreetgevende bevoegdheid bezit en dus bekleed is met een echte wetgevende functie, die gezamenlijk door de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en door haar College wordt uitgeoefend.

Bijgevolg vormt de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een wetgevende vergadering voor de toepassing van artikel 2, 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof en is artikel 2, 1°, van dezelfde wet van overeenkomstige toepassing op het College van de Franse Gemeenschapscommissie.

B.4.5. Het door het College van de Franse Gemeenschapscommissie ingestelde beroep is ontvankelijk krachtens het voormelde artikel 2, 1°; het beroep dat werd ingesteld door de voorzitter van «de Vergadering» van de Franse Gemeenschapscommissie, dat wil zeggen van de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, op verzoek van twee derde van de leden ervan, is ontvankelijk krachtens artikel 2, 3°. De door de Vlaamse Regering ten aanzien van die twee verzoekende partijen opgeworpen exceptie wordt verworpen.

B.5. In de drie zaken betwist de Vlaamse Regering eveneens de ontvankelijkheid van de beroepen om reden dat geen van de verzoekende partijen bij het verzoekschrift een eensluidend verklaard afschrift heeft gevoegd van de beslissing het beroep in te stellen, en dit met miskenning van artikel 7, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Vóór het sluiten van de debatten, heeft elk van de verzoekende partijen aan het Hof een afschrift overgezonden van de beslissingen van de bevoegde organen waarbij, binnen de termijn, tot instelling van het beroep werd besloten; die beslissingen dateren respectievelijk van 13 juli 1994 (zaak met rolnummer 783 - Franse Gemeenschapsregering), van 16 juni 1994 (zaak met rolnummer 787 - College van de Franse

Gemeenschapscommissie) en van 16 en 17 juni 1994 (zaak met rolnummer 812 – Voorzitter van de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie).

De door de Vlaamse Regering opgeworpen exceptie kan niet worden aangenomen.

B.6. Subsidiair betwist de Vlaamse Regering, in de drie beroepen, het belang van de verzoekende partijen ten aanzien van artikel 2, 2°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof; zij betwist bovendien dat de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 787 en 812 rechtspersonen zijn in de zin van die bepaling.

Aangezien de beroepen ontvankelijk zijn op basis van artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof, faalt de exceptie gesteund op de miskenning van artikel 2, 2°, naar recht.

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

B.7.1. De Vlaamse Regering betwist de ontvankelijkheid van het door de drie verzoekende partijen opgeworpen middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet om reden dat die grondwetsbepaling geen bevoegdheidsverdelende regel zou zijn die onder de toetsingsbevoegdheid van het Hof valt.

B.7.2. Artikel 1, 1°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof bepaalt dat het Hof uitspraak doet op de beroepen tot vernietiging die ingesteld worden tegen een wet, een decreet of een ordonnantie wegens schending van «de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten».

B.7.3. Artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet bepaalt:

«De Raden van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap regelen, bij uitsluiting van de federale wetgever, ieder wat hem betreft, bij decreet, het gebruik van de talen voor:

1° (...)

2° (...)

3° de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.»

Artikel 129, § 1, van de Grondwet is een regel die de onderscheiden bevoegdheden bepaalt van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, in de zin van het voormelde artikel 1, 1°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof. Het wijst immers aan de Franse en de Vlaamse Gemeenschap de bevoegdheid toe bij decreet het taalgebruik te regelen wat drie aangelegenheden betreft, met name voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel; artikel 129, § 1, in zoverre het de bevoegdheid van de gemeenschappen tot die drie aangelegenheden beperkt, sluit uit dat zij het taalgebruik kunnen regelen voor andere aangelegenheden.

Het Hof is dan ook bevoegd om na te gaan of, met het decreet van 1 juni 1994, de Vlaamse Gemeenschap geen regeling treft voor het taalgebruik met betrekking tot een andere aangelegenheid dan die welke zij mag regelen krachtens artikel 129, § 1, van de Grondwet.

De door de Vlaamse Regering opgeworpen exceptie wordt verworpen.

Ten gronde

B.8. De verzoekende partijen voeren drie middelen aan ter ondersteuning van hun beroepen: twee gaan uit van de schending, door het bestreden decreet, van bevoegdheidsregels (artikel 129, § 1, 3°, en § 2, van de Grondwet), het derde gaat uit van de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in samenhang met diverse grondwettelijke en internationale bepalingen alleen in de zaken met rolnummers 783 en 787.

Het onderzoek van de overeenstemming van de bestreden bepalingen met de bevoegdheidsregels moet het onderzoek van de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voorafgaan.

Wat het middel betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet

B.9. Volgens de verzoekende partijen overschrijdt het bestreden decreet de bij artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet aan de Vlaamse Gemeenschap toegewezen materiële bevoegdheid, enerzijds (eerste onderdeel van het middel) doordat het beoogt een fase te regelen van de sociale betrekkingen waarin de werkgevers zich niet tot hun personeel richten, anderzijds (tweede onderdeel van het middel) doordat het derden ten opzichte van de werkgevers en kandidaat-werknemers raakt, met name de persorganen die de werkaanbiedingen publiceren.

B.10. Artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet geeft geen definitie van het begrip «de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

Het decreet van 19 juli 1973, dat door de bestreden bepalingen wordt gewijzigd, verduidelijkt in artikel 3 dat de sociale betrekkingen «zowel de mondelinge als schriftelijke individuele en collectieve contacten tussen de werkgevers en de werknemers, die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de tewerkstelling» omvatten. Die verduidelijking eerbiedigt de gebruikelijke betekenis van de door de Grondwetgever gebruikte bewoordingen.

B.11.1. Het bestreden decreet, door het invoegen van een nieuwe paragraaf 3 in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973, neemt in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers op: «alle werkaanbiedingen, in welke vorm ook, uitgaande van de werkgever teneinde de werknemer te werven».

B.11.2. Een werkaanbieding gaat uit van een bepaalde persoon en richt zich tot een onbepaald aantal personen. Zij reikt niet verder dan het eenzijdig aankondigen van de mogelijkheid om een arbeidsverhouding tot stand te brengen. Er bestaat vooralsnog geen geïndividualiseerde band tussen de auteur van de werkaanbieding en de personen die erop zouden kunnen antwoorden.

Werkaanbiedingen kunnen dan ook niet worden ingepast in het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

B.11.3. Volgens de Vlaamse Regering vormen de werkaanbiedingen die ertoe strekken een werknemer te werven evenwel «door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen» in de zin van hetzelfde artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

Geen tekst verplicht de werkgevers die personeel willen aannemen ertoe werkaanbiedingen te publiceren, ook al

gaat het om een veelal gebruikte procedure; de verplichting voor de werkgever, wanneer hij een beroep doet op die techniek, bepaalde regels – inzonderheid de artikelen 120 tot 123 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering – in acht te nemen, verleent aan de werkaanbiedingen niet de hoedanigheid van door de wet of de verordeningen voorgeschreven akten of bescheiden. In zoverre het decreet die werkaanbiedingen regelt, kan het niet op die bevoegdheidsgrond steunen.

B.11.4. Bijgevolg schendt het decreet van 1 juni 1994, in zoverre het een paragraaf 3 in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973 invoegt, artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet; het middel is, in zoverre het die bepaling van het decreet van 1 juni 1994 beoogt, gegrond.

B.12.1. Het bestreden decreet voegt eveneens, in hetzelfde artikel 4 van het decreet van 1973, een paragraaf 4 in, die in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers «alle betrekkingen tussen werkgevers en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, ongeacht het feit of er al dan niet een arbeidscontract tot stand komt» opneemt; het decreet bepaalt dat de werkgever meertaligheid kan eisen van de sollicitant en die talenkennis kan toetsen tijdens de selectieperiode.

B.12.2. De betrekkingen die het bestreden decreet aldus bedoelt te regelen stellen nog niet een werkgever tegenover een lid van zijn personeel. De betrekking tussen werkgevers en werknemers begint evenwel niet met het sluiten van de arbeidsovereenkomst. Het is immers moeilijk denkbaar dat een werkgever een werknemer zou kunnen aanwerven zonder één of meer voorafgaande gesprekken met de sollicitanten of zelfs zonder dat tussen beide partijen één of meer geschriften worden uitgewisseld: elk van die gesprekken en geschriften brengt aldus – in tegenstelling tot wat is opgemerkt met betrekking tot de werkaanbiedingen – een betrekking tot stand tussen een potentiële werkgever en een bepaalde persoon, te weten elke persoon van wie de kandidaatstelling in aanmerking is genomen; zowel voor de ene als voor de andere zullen door die selectieprocedure de essentiële elementen van de arbeidsverhouding worden gepreciseerd.

Bijgevolg zijn die gesprekken en geschriften begrepen in de notie «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel» in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

B.12.3. In zoverre het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet, paragraaf 4 van het decreet van 19 juli 1973, ingevoegd bij het bestreden decreet, beoogt, is het niet gegrond.

Wat de andere middelen betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 25 (in de zaak met rolnummer 812) of de artikelen 25 en 30 van de Grondwet en diverse internationale bepalingen (in de zaken met rolnummers 783 en 787)

B.13.1. Uit de verzoekschriften en de memories van antwoord blijkt dat de door de verzoekende partijen aangevoerde territoriale bevoegdheidsoverschrijding, alsook de daaruit voortvloeiende schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet, hierin bestaat dat de persorganen die werkaanbiedingen publiceren welke uitgaan van in het Nederlandse taalgebied gevestigde werkgevers, ertoe gehouden zouden zijn ze in het Nederlands te publiceren, zelfs indien die pers-

organen buiten dat taalgebied of zelfs buiten het land zouden zijn gevestigd.

De schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou hierin bestaan dat de persorganen die werkaanbiedingen publiceren die uitgaan van werkgevers met exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied zouden worden gediscrimineerd in het genot van de vrijheid van taalgebruik en de persvrijheid ten opzichte van de persorganen die geen zulke werkaanbiedingen publiceren, doordat de eerstgenoemde ertoe gehouden zouden zijn het Nederlands te gebruiken voor de publicatie van de genoemde werkaanbiedingen.

B.13.2. Het Hof stelt vast dat die twee middelen uitsluitend betrekking hebben op de paragraaf 3, die in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973 is ingevoegd bij het bestreden decreet – betreffende alleen de werkaanbiedingen –, en niet paragraaf 4 beogen, die door het bestreden decreet in hetzelfde artikel is ingevoegd – betreffende de betrekkingen tussen de werkgevers en sollicitanten, vóór de arbeidsovereenkomst. Aangezien het voormelde artikel 4, § 3, door materiële bevoegdheidsoverschrijding is aangetast om de in B.11 uiteengezette redenen, en de andere middelen afgeleid uit de schending van de artikelen 129, § 2, 10 en 11 van de Grondwet geen aanleiding kunnen geven tot een ruimere vernietiging, hoeven zij niet te worden onderzocht.

Om die redenen,

het Hof

1. vernietigt, in artikel 2 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 1 juni 1994 houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen,

– de woorden «§ 3 en een» die voorkomen in het eerste lid;

– paragraaf 3, ingevoegd in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973;

2. verworpt de beroepen voor het overige.

NOOT – Zie elders in dit nummer het artikel van Marc De Vos, «Taalgebruik bij werving en selectie: terug naar af».

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER – 18 APRIL 1994

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: mevr. Charlier

Openbaar ministerie: de h. Leclercq

Advocaat: mr. Bützler

Gezinsbijslag werknemers – Wees – Bijslag – Verminderd – Overlevende ouder – Huishouden vormen – Begrip – Tegenbewijs

De kinderbijslag voor een wees wordt verminderd tot het bedrag van de gewone bijslag wanneer de overlevende ouder een huishouden vormt, dit wil zeggen zodra deze samenwoont met een persoon van het andere geslacht, behalve wanneer die persoon bloed- of aanverwant is tot de derde graad.

De wet die het vermoeden invoert dat de inkomsten worden gedeeld, laat het tegenbewijs toe.

Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers t/ S.

N.V. O. e.a. t/ N.V. R. e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 16 november 1992 gewezen door het Arbeidshof te Luik, afdeling Namen;

Overwegende dat artikel 56bis, § 2, van de gecoördineerde wetten betreffende de kindertoeslagen voor loonarbeiders, zoals het ten tijde van de feiten toepasselijk was, luidt als volgt: «De in § 1 bedoelde kinderbijslag wordt nochtans verleend tegen de bij de artikelen 40 en 42 bepaalde bedragen, indien de overlevende vader of moeder een huwelijk aangaat of een huishouden vormt. Voor de toepassing van deze paragraaf is er een vermoeden dat er een huishouden wordt gevormd wanneer er samenwoning is van personen van verschillend geslacht, behalve wanneer die personen bloed- of aanverwanten zijn tot en met de derde graad. Tegen dit vermoeden is het tegenbewijs mogelijk»;

Overwegende dat uit die wetsbepaling volgt dat het bedrag van de kinderbijslag voor een wees wordt verminderd tot het bedrag van de gewone bijslag, wanneer de overlevende vader of moeder een huishouden vormt; dat die voorwaarde vervuld is zodra de vader of moeder samenwoont met een persoon van het andere geslacht, behalve wanneer die persoon bloed- of aanverwant is tot de derde graad; dat de wet voor het overige het vermoeden invoert dat de inkomsten worden gedeeld en bepaalt dat tegen dit vermoeden tegenbewijs mogelijk is;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat «de gemeente op de vraag van (eiser) antwoordt dat (verweerster) met een man heeft samengewoond van 3 mei 1989 tot 4 oktober 1989»;

Overwegende dat het arrest, nu het de vordering van verweerster die ertoe strekt kinderbijslag te krijgen tegen het voor wezen bepaalde bedrag, toewijst op grond dat «(eiser) niet bewezen heeft dat zowel de inkomsten van (verweerster) als die van de heer V., althans ten dele, dienden om de lasten van het huishouden te dekken», voornoemd artikel 56bis, § 2, schendt;

Dat het middel gegrond is;

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER – 4 DECEMBER 1994

Voorzitter: de h. Marchal

Rapporteur: mevr. Bourgeois

Openbaar ministerie: mevr. De Raeve

Advocaten: mrs. Gérard en Bützler

Algemene rechtsbeginselen – Contradictoire aard van het debat

Er bestaat geen toepasbaar algemeen rechtsbeginsel inzake het contradictoir karakter van debat, dat verschilt van het algemeen rechtsbeginsel inzake het recht van verdediging, wanneer aan de rechter alleen maar verweten wordt zijn beslissing te gronden op een stuk waarnaar door geen van de partijen verwezen is.

Gelet op het bestreden arrest, op 6 januari 1993 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel; (...)

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat de appelrechters, wanneer zij de inhoud van het overgelegd deskundigenverslag onderzoeken en eruit afleiden dat dit het verweer van de eiseressen tegensprekt, geen door de partijen uitgesloten betwisting over de bewijsmiddelen van de beweringen van partijen opwerpen, mitsdien de autonomie van de procespartijen niet miskennen noch artikel 1138, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek schenden; dat evenmin uit die enkele omstandigheden blijkt dat zij het algemeen rechtsbeginsel van de eerbiediging van het recht van verdediging miskennen;

«Overwegende dat er geen toepasbaar algemeen rechtsbeginsel inzake het contradictoir karakter van het debat bestaat, dat verschilt van het algemeen rechtsbeginsel inzake het recht van verdediging, wanneer zoals te dezen aan de rechter enkel wordt verweten zijn beslissing te gronden op een stuk waarnaar door geen der partijen werd verwezen;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen;

...

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

2e KAMER – 23 NOVEMBER 1994

Voorzitter: de h. De Vel

Raadsheren: de h. Carette en mevr. Bax

Advocaten: mrs. Deprez en Peeters

Onrechtmatige daad – Aansprakelijkheid – 1. Dieren – Juridische bewaking – Huurster van paard in manege – 2. Manege – Verhuren van moeilijk paard

1. De juridische bewaking over een dier in de zin van art. 1385 B.W. impliceert het volledige meesterschap over het dier, d.w.z. een niet-ondergeschikte macht van leiding, toezicht en controle over het dier, zonder tussenkomst van de eigenaar.

De huurster van een paard in een manege heeft de juridische bewaking van dat paard in de zin van art. 1385 B.W. wanneer zij de vereiste bekwaamheid heeft om leidings-, gebruiks- en controlemacht op een paard uit te oefenen, dat paard volledig zelfstandig opzadelt, het los rijdt en nadien de zadeldriem aansingelt, zonder dat de manegehouder daarbij aanwezig is en/of enig toezicht uitoefent.

2. Een manegehouder handelt niet foutief wanneer hij een paard, waarmee in het verleden reeds moeilijkheden waren geweest, verhuurt aan een persoon die drie jaar ervaring heeft in het paardrijden en die van deze omstandigheid op de hoogte is, als niet gebleken is dat het paard ongeschikt was om door die persoon te worden bereden.

S. t/ S.

Overwegende dat geïntimeerde haar eis baseert op art. 1382 en art. 1385 B.W.;

Overwegende dat uit de overgelegde stukken de volgende feiten bewezen voorkomen:

- geïntimeerde rijdt reeds ongeveer drie jaar paard in de manege van appellant;
- zij is eigenares van een paard dat in de manege van appellant is ondergebracht;
- op 10 mei 1989 begeeft geïntimeerde zich naar de manege doch, daar haar paard niet berijdbaar is wegens een kwetsuur, huurt zij het paard Shalamar, eigendom van appellant;
- zij zadelt het paard zelf op en rijdt volgens eigen verklaring het paard eerst los;
- op een gegeven ogenblik wil zij het paard aansingelen, d.w.z. de buikriem van het paard weer strakker aanspannen; wanneer zij met de rechterhand de zadeldriem aan de linkerflank van het paard aansingelt, draait dit plots het hoofd om en bijt in de hand van geïntimeerde, waardoor het laatste vingerkootje van de rechterduim afgebeten werd;
- de feiten spelen zich af binnen de manege doch buiten het toezicht en de aanwezigheid van appellant; deze laatste was op dat ogenblik bezig met het lesgeven in de piste aan kinderen;

Overwegende dat partijen erover twisten wie op het ogenblik van de feiten de bewaking van het paard had in de zin van art. 1385 B.W.;

Overwegende dat, opdat de eigenaar van een dier onthouden wordt van zijn aansprakelijkheid, vereist is dat hij de juridische bewaking van het dier overdroeg aan een derde; dat conform de heersende rechtspraak en rechtsleer de juridische bewaking over een dier het volledige meesterschap over het dier, d.w.z. een niet ondergeschikte macht van leiding, toezicht en controle over het dier zonder tussenkomst van de eigenaar impliceert;

Overwegende dat vaststaat en overigens niet betwist wordt dat geïntimeerde het paard Shalamar huurde van appellant;

Overwegende dat, hoewel dit feit op zichzelf niet doorslaggevend is om uit te maken of geïntimeerde de bewaking van het paard had, nochtans het klemmend vermoeden heerst dat zij de aan niemand ondergeschikte macht – dezelfde als de eigenaar – om het paard te besturen en te bewaken uitoefende;

dat allereerst vaststaat dat zij op het ogenblik van het schadeverwekkend feit geen rijles aan het volgen was;

dat vervolgens bewezen is dat zij volledig zelfstandig het paard opzadelde, dit los reed en nadien de zadeldriem aansingelde;

dat inderdaad al die handelingen door haar werden uitgevoerd buiten iedere vorm van begeleiding en/of toezicht door appellant, die op dat ogenblik bezig was aan kinderen onderricht te geven;

dat bovendien niet ernstig betwist kan worden dat geïntimeerde met haar ruim drie jaar ervaring in het paardrijden de vereiste bekwaamheid had om leidings-, gebruiks- en controlemacht op een paard uit te oefenen;

dat, nu eensdeels zij reeds ver gevorderd was en regelmatig haar eigen paard kwam berijden in de manege en anderdeels uit alle stukken blijkt dat zij het gehuurde paard op eigen initiatief en volledig zelfstandig opzadelde, het vervolgens los reed en ten slotte ook aansingelde, zonder dat appellant hierbij aanwezig was en/of enig toezicht hield, naar eis van recht aangetoond is dat zij met het paard vrij kon handelen en over het dier een zelfstandige macht had om het te lei-

den en onder haar toezicht te houden op dezelfde wijze als de eigenaar;

Overwegende dat het feit dat geïntimeerde nog geregeld les nam in de manege aan het voorgaande geen afbreuk doet nu voldoende vaststaat dat zij op het ogenblik van de feiten buiten elk lesverband handelde;

dat haar bewering dat zij voornemens was ook op 10 mei 1989 les te nemen in de manege ongeloofwaardig voorkomt nu vaststaat dat appellant op het tijdstip der feiten reeds elders in de manege les aan het geven was aan kinderen; dat bezwaarlijk aanvaard kan worden dat zij hieraan wenste deel te nemen;

dat uit het verslag van de inspecteur van de verzekeraar van appellant trouwens het tegendeel blijkt;

dat volgens dit verslag zij naar eigen verklaring op 10 mei 1989 een rit wilde gaan maken en het hof geen objectieve redenen ziet om aan de objectiviteit van voormeld verslag te twijfelen nu blijkt dat zij het paard zonder enige vorm van begeleiding bereed;

dat de vaststelling dat zij alle boven beschreven handelingen, zoals opzadelen, losrijden en aansingelen, zelfstandig uitvoerde op een ogenblik dat appellant verderop aan kinderen les gaf, niet te rijmen valt met een toezicht en controle door laatstgenoemde;

Overwegende dat trouwens zelfs in de onwaarschijnlijk geachte stelling dat geïntimeerde die bewuste dag rijles wilde gaan volgen in de manege, zij door het bestijgen van het paard buiten elk toezicht van de eigenaar in ieder geval het volledige meesterschap over het dier verkregen had met de macht om zonder tussenkomst van appellant het dier te leiden en te bewaken op dezelfde wijze als appellant;

Overwegende dat het feit dat het ongeval zich voordeed aan de ingang van de piste, niets wijzigt aan de vaststelling dat appellant op het ogenblik van het schadegeval niet meer de feitelijke bewaking had van het dier;

dat zijn aanwezigheid verderop in de piste geen toezicht en controle op zijn paard Shalamar behelsde nu hij enkel optrad als monitor van kinderen in lesverband;

Overwegende dat derhalve door de eerste rechter ten onrechte werd geoordeeld dat appellant op het ogenblik van de feiten de bewaarder was van het door geïntimeerde bereden paard;

dat in zoverre gebaseerd op art. 1385 B.W. de eis van geïntimeerde dus niet beklijft;

Overwegende dat geïntimeerde aan appellant tot fout aanrekenen het paard Shalamar te hebben verhuurd, dat volgens haar bekend stond als een bokkig en lastig paard dat in de manege reeds meerdere slachtoffers had gemaakt;

Overwegende dat het feit het paard te hebben verhuurd aan geïntimeerde, die ervaring heeft in het paardrijden, als dusdanig niet foutief is in de persoon van de manegehouder; dat uit geen gegeven blijkt dat het paard ongeschikt was om bereden te worden door geïntimeerde; dat het feit alleen dat het paard geïntimeerde gebeten heeft bij het aansingelen van de buikriem nog niet bewijst dat het dier gevaarlijk was en niet beheerst kon worden door een ruiter met een driejarige ervaring zoals geïntimeerde, te meer daar niet uitgesloten mag worden dat deze reactie mogelijk uitgelokt werd door een te strak of te hevig aansingelen van de buikriem;

Overwegende dat het feit dat er in het verleden reeds meerdere incidenten met het paard plaats hebben gevonden mogelijk wijst op de onrustige en nerveuze aard van het dier,

doch dit gegeven al evenmin kan volstaan om te besluiten tot een fout van appellant; dat geïntimeerde, die reeds minstens drie jaar de manege van appellant bezocht, trouwens deze omstandigheid kende en hiermee derhalve rekening diende te houden;

Overwegende dat de tegen appellant gerichte vordering gevolgtijk evenzeer ongegrond voorkomt in zoverre gestoeld op art. 1382 B.W.;

...

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

9e KAMER – 12 OKTOBER 1994

Voorzitter: de h. Van Bossuyt

Rechters: de hh. Temmerman en Cammaert

Huur – Woninghuur – Vervreemding van het verhuurde goed – Opzegging door de verkrijger vóór de overschrijving

De verkrijger van een verhuurde woning, waarop de Woninghuurwet van toepassing is, kan reeds vóór de overschrijving van de akte van eigendomsovergang opzegging doen aan de huurder; mits het eigendomsrecht op die woning effectief op de verkrijger is overgegaan en de onderhandse verkoopakte vaste datum heeft.

D. en C. t/ De S. en N.

De oorspronkelijke vordering werd ingesteld door de geïntimeerden bij dagvaardingsexploot van 14 juni 1994 en strekte ertoe, in een bij voorraad uitvoerbaar te verklaren vonnis: a) te doen zeggen voor recht dat de door de geïntimeerden op 26 mei 1994 gegeven opzegging van de huur betreffende de woning te Heusden/Destelbergen, (...) geldigen van waarde is; (...)

Tussen de partijen bestaat geen betwisting nopens het feit dat de wettelijke bepalingen zoals vervat in de Woninghuurwet van toepassing zijn (o.a. art. 3, § 2) en dat de opzeggings-termijn drie maanden bedraagt.

In het op 26 mei 1994 geregistreerde verkoopcompromis van 23 mei 1994, gesloten tussen de geïntimeerden als kopers en de echtgenoten Van der C. - S. als verkopers is bepaald dat de geïntimeerden kopers vanaf die datum («vanaf heden») in volle eigendom traden en het genot verkregen van het goed te (...), terwijl eveneens werd bepaald dat zij in de rechten en de verplichtingen van de verkopers traden.

Art. 9, tweede lid, Woninghuurwet bepaalt *in fine* dat een opzegging van drie maanden wordt betekend binnen drie maanden te rekenen vanaf de overschrijving van de authentieke akte tot vaststelling van de overgang van eigendom.

Echter, wanneer – zoals *in casu* – het eigendomsrecht effectief is overgegaan op de verkrijger van het onroerend goed én (als cumulatieve voorwaarde) de akte van overdracht vaste datum heeft, moet worden aangenomen dat de verkrijger ook vroeger en dus ook vóór de overschrijving van de notariële akte, opzegging kan betekenen.

Met de eerste rechter, (met verwijzing naar de navolgbare rechtsleer zie ook D. Michiels, noot onder Vred. St.-Joost–ten–Node, 6 december 1991, *T. Not.*, 1993, p. 193, nr. 5.2.), kan dan ook door deze rechtbank volledig worden

ingestemd waar hij de op 26 mei 1994 door de geïntimeerden gedane opzegging rechtsgeldig en van waarde verklaarde, zoals gevorderd door de geïntimeerden.

De door de geïntimeerden betekende opzegging begon onmiddellijk te lopen en niet vanaf de overschrijving van de notariële akte van verkoop.

Immers is een huurder geen derde in de zin van art. 1 van de Hypotheekwet en hij kan zich dan ook niet beroepen op de overschrijving of niet-overschrijving van de verkoopakte op het hypotheekkantoor (D. Michiels voornoemd met verwijzing naar Cass., 8 april 1967, *J.T.*, 1958, 110).

NOOT – Zie in dezelfde zin, naast de verwijzing in het vonnis, Meulemans, D., «De overdracht van het verhuurde goed. Tegenwerpelijheid aan derden», in *Woninghuur en nieuw algemeen huurrecht*, Herbots, J. en Merchiers, Y., (red.), Brugge, Die Keure, 1991, (167), pp. 176-177, nrs. 280-283; Van Oevelen, A., *Het nieuwe huurrecht anno 1991*, Antwerpen Apeldoorn, Maklu Uitgevers, 1991, p. 79, nr. 70; Dambre, M., «Het aanvangspunt van de vervaltermijn van artikel 2, lid 2, Woninghuurwet» (noot onder Vred. Eeklo, 17 september 1992), *T.G.R.*, 1993, pp. 57-58, nr. 3; *contra*: Vankerckhove, J. en Rommel, G., «Lois des 20 février et 1 mars 1991 modifiant et complétant les dispositions du code civil relatives aux baux à loyer», *J.T.*, 1991, (321), p. 336, nr. 53; Vred. Eeklo, 17 september 1992, *T.G.R.*, 1993, 55, met noot Dambre, M.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

KORT GEDING – 14 AUGUSTUS 1995

Voorzitter: de h. Aourousseau

Advocaten: mrs. Peeters, Hendrickx en Verschuere

Onderwijs – 1. Gemengd lager onderwijs – Geleidelijke invoering – 2. Vrije schoolkeuze – Beperkingen voor scholen én ouders

1. Het is niet strijdig met welke wet ook de omschakeling naar gemengd onderwijs geleidelijk te laten gebeuren. Een overigens tijdelijke discriminatie is in die omstandigheden volkomen verantwoord.

2. De vrijheid van keuze voor gemengd onderwijs wordt, wanneer voor het overige voldoende kwaliteitsonderwijs voorhanden is, beperkt door de vrijheid van andere ouders voor de keuze van niet gemengd onderwijs.

W. t/ V.Z.W. K. e.a.

Eisers willen verweerster ertoe verplichten hun dochters toe te laten tot de Gesubsidieerde Vrije Lagere Jongensschool gevestigd te L. Deze school is van plan geleidelijk om te bouwen tot gemengd onderwijs. Concreet zou dit jaar de kleuterschool gemengd zijn alsmede de twee eerste jaren van het lager en secundair onderwijs. In de andere klassen voorlopig dus niet.

Eisers steunen op art. 24 van de gecoördineerde Grondwet waarin de keuzevrijheid van de ouders inzake onderwijs gewaarborgd wordt en bepaald wordt dat ieder recht heeft op onderwijs en alle leerlingen gelijk zijn voor de wet. On-

derscheid maken in toelaatbaarheid op grond van geslacht is volgens eisers discriminerend.

Terecht werpt verweerster op dat de maatregel die gevorderd wordt, geen voorlopige maatregel is maar een uitspraak die betrekking heeft op de grond van de zaak. De spoedeisendheid van de vraag (veertien dagen voor het begin van het nieuwe schooljaar) kan echter niet ontkend worden zodat wij bevoegd zijn op grond van art. 584 Ger.W.

Men kan niet ontkennen dat men, om een school behoorlijk te leiden, primo een lange termijnplanning moet kunnen opstellen en er secundo niet meer leerlingen aangenomen kunnen worden dan er plaatsen voorhanden zijn.

Blijkbaar heeft de Vrije Lager Jongensschool (hierna Jongensschool) geen tekort aan leerlingen en dient zij, teneinde de boel niet in het honderd te laten lopen, bepaalde toelatingscriteria aan te leggen. In die omstandigheden is het dan ook niet strijdig met welke wet ook de omschakeling geleidelijk te laten gebeuren door slechts in de twee laagste leerjaren met gemengd onderwijs te starten. Ongetwijfeld brengt dit een discriminatie met zich mee maar elke maatregel om de overbevolking van de school tegen te gaan brengt automatisch mee dat leerlingen geweigerd dienen te worden en bijgevolg gediscrimineerd worden.

Deze discriminatie (die trouwens van tijdelijke aard is) wordt door de omstandigheden dan ook volledig gerechtvaardigd.

Het feit dat verweerster gesubsidieerd is en bijgevolg de wetten en decreten dient na te leven, houdt niet in dat zij haar onderwijs niet kan richten tot een doelgroep zolang zij maar de klassennormen respecteert en er voldoende alternatieven in de regio zijn.

Eisers stellen dat de vrijheid van de vrije scholen niet onbeperkt is, dan geldt dit evenzeer voor hun keuzevrijheid. Immers, hun vordering inwilligen zou erop neerkomen dat het in alle omstandigheid verboden is scholen in te richten die niet gemengd zijn en waar moeten ouders hun kinderen dan naartoe sturen wanneer zij om welke reden ook verlangen dat hun kinderen niet-gemengd onderwijs volgen?

De keuzevrijheid van de ouders komt niet in het gedrang wanneer vaststaat dat in de nabijheid voldoende scholen bestaan die eveneens aan de gestelde kwaliteitsnormen voldoen.

(Volgt afwijzing van de eis.)

VREDEGERECHT TE GENT

6e KANTON – 18 JULI 1995

Rechter: de h. Beckers

Advocaten: mrs. Janssens en Van de Voorde loco De Neve

Verbintenissen – Precontractuele aansprakelijkheid – Consumentenkrediet – Kredietwaardigheidsbeoordeling – Informatieverplichtingen

Er is geen sprake van aansprakelijkheid wegens onzorgvuldige kredietverlening wanneer blijkt dat de kredietgever een degelijk onderzoek naar de kredietwaardigheid heeft verricht en de kredietnemers op bedrieglijke wijze de reeds bestaande leningslast hebben verzwegen.

N.V. E. t/ Van H.

De aansprakelijkheid van eiseres als bankier

Verweerster verwijt eiseres dat zij, zonder het inwinnen van de nodige informatie en zonder het uitvoeren van een afdoend onderzoek naar de financiële toestand en de kredietwaardigheid of terugbetalingsmogelijkheden van de ontleners, de litigieuze lening op een lichtzinnige en onverantwoorde wijze heeft toegestaan, terwijl de reële financiële toestand van de leners immers zo was dat deze hen niet in staat stelde een maandelijks termijn van 14.560 frank te voldoen, reden trouwens waarom verweerster de litigieuze lening als «medeondertekenaar» diende mee aan te gaan.

Om die reden meent verweerster dan ook dat de litigieuze leningsovereenkomst nietig dient te worden verklaard en dat derhalve eiseres dient te worden veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding, bestaande uit «de totale openstaande schuldenlast ten aanzien van de tegenpartij, plus het totaal van alle aan de tegenpartij reeds verrichte betalingen, plus een som van 125.000 frank, ter vergoeding van de schade veroorzaakt door het abusievelijke bewarende beslag op het loon van concludante, schade bestaande uit het verlies van liquiditeiten, het in gevaar brengen van haar arbeidsplaats en het door loonbeslag veroorzaakte diskrediet, plus de vergoedende interest vanaf 29 december 1993, de datum van het bewarend beslag, meer de gerechtelijke interest «vanaf heden».

Zoals ook terecht door verweerster wordt gesteld, had eiseres in casu als bankier en derhalve als professionele kredietverstrekker in de precontractuele fase, los en afgezien van het nog niet van toepassing zijn van artikel 15 van de Wet op het «consumentenkrediet op het ogenblik van het aangaan van de litigieuze lening, in het kader van de door hem als «goede huisvader-bankier» in acht te nemen algemene zorgvuldigheidsnorm, de verplichting om een onderzoek in te stellen naar de financiële toestand en de kredietwaardigheid of terugbetalingsmogelijkheden van de leners en de gevraagde lening slechts toe te staan indien uit dit onderzoek bleek dat ze normaliter terugbetaald kon worden met inachtneming van de vast te stellen termijnen, waarbij het criterium van de «normaal zorgvuldige en redelijke bankier geplaatst in dezelfde feitelijke omstandigheden» moet worden gehanteerd.

Waar verweerster in haar conclusies (...) evenwel met géén woord over rept en zich in alle talen dood over zwijgt is de hieraan beantwoordende verplichting van de leners en haarzelf om aan de kredietgever correcte en volledige informatie te verstrekken nopens hun financiële toestand, juist om de kredietgever in staat te stellen zich een correct beeld te vormen van de financiële toestand van de leners en hun terugbetalingsmogelijkheden op hun juiste waarde in te schatten en te appreciëren. Aan de door de kredietgever in acht te nemen zorgvuldigheidsnorm m.b.t. zijn onderzoeksplicht van de financiële toestand van de kredietnemer beantwoordt derhalve een door de kredietnemer én de borg in acht te nemen zorgvuldigheidsnorm m.b.t. zijn informatieverstrekkingsplicht ter zake van de financiële toestand van de kredietnemer.

Terwijl nu, ter concretisering van de zorgvuldigheidsnorm bij de toekenning van een krediet, aangenomen mag worden dat een zorgvuldige bankier, alvorens een krediet toe te ken-

nen, teneinde zich een duidelijk beeld van de financiële toestand en de solvabiliteit van de kandidaat-kredietnemer te kunnen vormen, nauwgezet moet informeren naar de financiële, de vermogensrechtelijke en de economische situatie en perspectieven van de kandidaat-kredietnemer, blijkt in casu uit de gegevens en de stukken van het dossier dat eiseres een méér dan ernstig onderzoek heeft ingesteld naar de financiële toestand en de kredietwaardigheid van de leners, maar dat de leners en verweerster van hun kant op een flagrante en zelfs volkomen bedrieglijke wijze zijn tekortgeschoten in hun informatieplicht, nu toch:

1° eiseres van haar kant:

– geraadpleegd heeft m.b.t. de drie betrokkenen: zowel het cliënteelbestand van de N.V. E. zelf, als de Centrale gegevensbank van de N.B.B. (de V.K.C.), als de gegevensbank van de Koninklijke Beroepsvereniging van het Krediet (de B.V.K.), *terwijl de ontleners en verweerster nergens geregistreerd stonden;*

– een onderzoek heeft ingesteld naar de arbeidssituatie en de inkomsten van de leners en verweerster, en hieruit bleek dat beide leners samen een maandinkomen genoten van méér dan 70.000 frank en verweerster een maandinkomen genoot van ± 48.000 frank en tegen géén van hen loonbeslag bestond. In dit verband wensen wij er trouwens op te wijzen dat door verweerster aanvankelijk in haar conclusie werd gesteld dat haar broer op het ogenblik van het aangaan van de lening *als geschorste werkloze over géén inkomen beschikte*. Achteraf moest zij toegeven dat dit niet juist was. Hieruit blijkt evenwel nogmaals dat men niet om één leugentje min of méér verlegen zit;

– een onderzoek heeft ingesteld ten huize van de leners, waarbij haar bovendien door de leners nog verklaard werd dat zij beiden een bijverdienste hadden, hetzij als kapster, hetzij als carrossier en haar ook werd meegedeeld dat de leners mogelijkheden hadden om hun woning aan te kopen;

2° de leners en verweerster van hun kant:

het bestaan van de diverse door de leners afgesloten lopende leningen bedrieglijk hebben verzwegen, waardoor eiseres uiteraard een totaal foutief beeld heeft gekregen van de financiële toestand van de ontleners. In dit verband wensen wij er trouwens op te wijzen dat verweerster ofwel medeplichtig is aan dit bedrog, dit uiteraard voor zover zij op de hoogte was van de bestaande leningslast van haar broer en schoonzuster, wat toch verwacht mag worden, ofwel er zelf niet van op de hoogte werd gesteld door haar broer en schoonzuster, wat dan evenwel betekent dat zij zelf ook werd bedrogen door haar broer en schoonzuster, voor welk bedrog eiseres uiteraard niet kan opdraaien;

In de gegeven omstandigheden heeft eiseres als bankier dan ook op een zorgvuldige wijze voldaan aan haar onderzoeksplicht en heeft zij bovendien, op grond van het bereikte resultaat, de litigieuze lening ook volkomen terecht toegestaan, zonder dat er bij haar sprake kan zijn van enige lichtzinnigheid, nu zij toch, op grond van het bereikte resultaat, er volkomen terecht mocht van uitgaan dat de leners de litigieuze lening met maandelijkse termijnen van 14.560 frank in normale omstandigheden zonder problemen zouden kunnen terugbetalen, dit alles bovendien los en onafhankelijk

van de medeondertekening door verweerster, met als gevolg dat de medeondertekening door verweerster in casu zeker niet kon gelden als de enige garantie op terugbetaling. Een belangrijk gegeven in dit verband is trouwens dat de leners hun termijnen gedurende bijna een jaar betaald hebben.

Indien er dan ook iemand schuld heeft aan de onmogelijkheid tot terugbetaling en de hopeloze financiële toestand van de leners, dan zijn dit uiteraard de leners en verweerster zelf – en zij alleen –, ten gevolge van het bedrieglijk verzwijgen van de reeds bestaande leningslast.

Enkel volledigheidshalve wensen wij er, in antwoord op de opmerkingen van verweerster, nog op te wijzen:

1° dat het door de kredietgever in te stellen onderzoek naar de financiële toestand van de lener enerzijds niet vereist dat hij hierbij met gebruikmaking van echte detectivepraktijken gaat te werk gaan en anderzijds niet mag gebeuren met aantasting en miskenning van de privacy van de ontleners;

2° dat een onderzoek naar de spaarmogelijkheden van de lener niet noodzakelijk en bovendien volkomen zinloos is;

3° dat het inderdaad een inbreuk uitmaakt op de algemene zorgvuldigheidsplicht van de bankier, wanneer een bepaald krediet enkel en alleen verstrekt wordt wegens de solvabiliteit van de borg en de borg derhalve de enige garantie op terugbetaling van de toegestane lening is, maar dit in casu helemaal niet het geval is.

De aansprakelijkheid van eiseres als bankier is in casu dan ook helemaal niet betrokken, nu er toch in casu geen sprake kan zijn van een «onzorgvuldige kredietverlening», met als gevolg dat de litigieuze lening uit dien hoofde dan ook *niet* nietig dient te worden verklaard en met als gevolg dat elke te dezen gevorderde schadevergoeding dan ook afgewezen dient te worden als ongegrond.

Ook van enig abusievelijk loonbeslag kan er in de gegeven omstandigheden uiteraard geen sprake zijn.

NOOT – De aansprakelijkheid van de kredietverlener en de informatieverplichting van de consument

1. *De feiten.* Een leasingmaatschappij staat op 23 september 1992 een persoonlijke lening op afbetaling toe aan het echtpaar X. Mevrouw Y, verweerster en familielid van de leners, is «medeondertekenaar» van deze lening. Tengevolge van de wanbetaling van de leners, wordt een loonoverdracht betekend aan verweersters werkgever. Verweerster tekent verzet aan tegen de uitvoering van de loonoverdracht en de kredietgever vordert de bekrachtiging van die loonoverdracht voor het verschuldigde saldo, vermeerderd met de contractuele moratoire interesten.

2. *Het verweer.* Naast een aantal ongeldigheids- of nietigheidsgronden van de litigieuze akte van loonoverdracht, die in deze annotatie niet nader besproken worden, werpt verweerster op dat eiseres zelf aansprakelijk is voor de wanbetaling, omdat ze zonder een degelijk onderzoek naar de financiële situatie en terugbetalingmogelijkheden van de kredietnemers, op lichtzinnige en onverantwoorde wijze krediet zou hebben verleend. Verweersters tegeneis strekt er dan ook toe de leningsovereenkomst nietig te laten verklaren en eiseres te laten veroordelen tot betaling van een schadevergoeding, bestaande uit de totale openstaande schuldenlast, vermeerderd met de reeds verrichte afbetalingen en een bijkomende som van 125.000 fr. ter vergoeding van het abusievelijk gelegde loonbeslag.

3. *De beoordeling door de vrederechter.* Conform art. 15 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, mag de kredietgever slechts een kredietaanbod doen wanneer hij, op basis van gegevens waarover hij beschikt of zou moeten beschikken, hetzij via de centrale gegevensbank bij de Nationale Bank van België (die tot op heden als «negatieve» centrale slechts de wanbetalingen registreert), hetzij via onderzaging van de aspirant-kredietnemer (art. 10 W. Cons.), redelijkerwijze mag aannemen dat deze laatste in staat zal zijn zijn contractuele terugbetalingsverplichting na te komen. Deze wetsbepaling legt de kredietgever aldus de plicht op, alvorens het krediet toe te staan, op nauwgezette wijze de kredietwaardigheid van een aspirant-kredietnemer te onderzoeken. Ingevolge art. 11, tweede lid, W. Cons. moet de kredietgever bovendien het krediet zoeken dat qua soort en bedrag het best is aangepast, gelet op de financiële toestand van de consument ten tijde van het sluiten van de kredietovereenkomst. In elk geval zal de kredietgever, op straffe van de sancties vermeld in art. 92 W. Cons., dus een krediet moeten weigeren indien hij na zijn onderzoek tot het besluit komt dat de kredietnemer het krediet normaal niet zal kunnen terugbetalen.

Art. 15 W. Cons. is echter niet van toepassing op de onderhavige casus, aangezien deze bepaling pas in werking trad op 1 januari 1993 (K.B., 4 augustus 1992, B.S., 8 september 1992) en de litigieuze leningsovereenkomst vóór deze datum was gesloten. De vrederechter hanteert in het vonnis dan ook de gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsregels. In een noot bij een recent vonnis van het Vrederecht te Kortrijk hebben wij in dat verband reeds kunnen wijzen op de tendens tot uitbreiding van de aansprakelijkheid van professionele kredietverleners (De Boeck, A., «De aansprakelijkheid van de bank jegens de borg bij kredietverlening aan een insolvable consument» (noot onder Vred. Kortrijk, 7 februari 1995), R.W., 1994-95, 1447-1451). De professionele kredietverlener is in de precontractuele fase gehouden de algemene zorgvuldigheidsnorm van de artt. 1382-1383 B.W. na te leven. Toetsen daarbij is het criterium van de «normaal zorgvuldige en redelijke bankier geplaatst in dezelfde feitelijke omstandigheden». Ter concretisering van de algemene zorgvuldigheidsnorm meent de rechter, ons inziens volkomen terecht, de kredietverlener de plicht te kunnen opleggen nauwgezet te informeren naar de financiële, vermogensrechtelijke en economische situatie en perspectieven van de kredietnemer, dit alles opdat hij zich een duidelijk beeld kan vormen van diens solvabiliteit. Op basis van een aantal concrete vaststellingen komt hij tot het besluit dat er wel degelijk een ernstig kredietwaardigheidsonderzoek is verricht.

In de eerste plaats heeft eiseres de centrale gegevensbank van de Nationale Bank van België en die van de Koninklijke Beroepsvereniging van het Krediet geraadpleegd, alsmede haar eigen cliënteelbestand gecontroleerd. Noch van de leners, noch van verweerster bleek enige registratie terug te vinden. In de tweede plaats is er ook naar de arbeidssituatie en beroepsinkomsten van de betrokken partijen geïnformeerd: de leners genoten samen een maandinkomen van méér dan 70.000 fr. en verweersters maandloon bedroeg ongeveer 48.000 fr. Tevens bleken alle inkomens vrij van enig loonbeslag. Ten slotte heeft eiseres nog een onderzoek ten huize van de leners ingesteld, waarbij deze laatsten verklaarden elk nog een bijverdienste te hebben.

Antwoordend op argumenten van verweerster verduidelijkt de rechter verder nog dat het onderzoek van de kredietverlener niet mag gepaard gaan met echte detectivepraktijken die de privacy van de aspirant-kredietnemers al te zeer in het gedrang zouden brengen en dat een onderzoek naar hun spaarmogelijkheden volkomen zinloos is. Van kredietverlening louter en alleen in verband met de solvabiliteit van de borg, die in een dergelijk geval de enige terugbetalingsgarantie zou zijn, is *in casu* geen sprake.

Om tot een correcte beoordeling nopens de kredietwaardigheidsvraag te kunnen komen, moet de kredietgever uiteraard op een volledige en oprechte wijze geïnformeerd worden. In het geval dat de Wet Consumentenkrediet toepasselijk is, *quod non in casu*, heeft de wetgever, ten voordele van de kredietgever, een informatieverplichting van de consument in het leven geroepen. Art. 10, eerste lid, W. Cons. luidt: «De consument die een kredietovereenkomst aanvraagt, moet, op verzoek van de kredietgever of de kredietbemiddelaar» (eigen cursivering) «de juiste en volledige informatie verstrekken die de kredietgever of de kredietbemiddelaar noodzakelijk achten om de financiële toestand en de terugbetalingsmogelijkheden van de consument te beoordelen.» Men mag overigens niet uit het oog verliezen dat de informatie over het vermogen van de leners een cruciale rol speelt bij de inschatting van het solvabiliteitsrisico gedragen door de kredietgever, schuldeiser van de terugbetalingsverplichting (zie over dit aspect meer uitgebreid De Corte, R., «Informatie tot zekerheid», T.P.R., 1983, 343-362, en Verbeke, A., «Informatie over andermans vermogen. Belangenafweging tussen het recht op privacy van de schuldenaar en het recht op informatie van de schuldeiser», R.W., 1993-94, 1129-1155). De wetgever heeft geopteerd voor een wederzijdse informatieverplichting: ook de kredietgever moet de consument op een juiste en volledige wijze inlichten omtrent de beoogde kredietovereenkomst (art. 11, eerste lid, W. Cons.).

Toch is er een belangrijk verschil tussen beide genoemde informatieverplichtingen. Terwijl de kredietgever een actieve, spontane mededelingsverplichting heeft (hij zal zijn tegenpartij, ook zonder dat deze erom vraagt, alle noodzakelijke inlichtingen moeten verstrekken), moet de consument, volgens de tekst van de wet (... «op verzoek van»...), slechts die zaken meedelen die de kredietgever hem vraagt. Hem treft m.a.w. slechts een *negatieve* of *passieve* informatieverplichting, die in haar omvang gedetermineerd wordt door de vragen van de kredietgever. De kredietgever heeft aldus, naast zijn informatieplicht, tevens een ondervragingsplicht (zie ook De Meuter, S. en Van Vlasselaer, M.J., «Informatie en raadgevingsplicht en de aansprakelijkheid van de kredietgever in de Wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet», D.C.C.R., 1991-92, 790-791). Uiteraard moeten de vragen wel op een juiste en volledige wijze worden beantwoord. De kredietgever dient ons inziens de verstrekte informatie niet op haar juistheid te verifiëren, doch manifeste vergissingen zal hij, gelet op zijn professionele ervaring, wel moeten opmerken (in die zin ook Ballon, G.L., «De informatieverplichtingen, inzonderheid de reclamebepalingen, die de Wet Consumentenkrediet in samenspel met de wet handelspraktijken aan de kredietverlener oplegt, Jura Falc., 1991-92, (43), nr. 72.) Wanneer de consument nalaat volledige antwoorden te geven of onjuiste gegevens verstrekt, kan de rechter, onverminderd de gemeenrechtelijke sancties, de overeenkomst te zijnen nadele ontbinden (art. 95 W. Cons.).

Hierna zal worden aangetoond dat het passief karakter van de informatieplicht van de consument in het raam van de Wet Consumentenkrediet een ingrijpende uitholling van een aantal gemeenrechtelijke begrippen veroorzaakt. *In casu* werd door de kredietnemers en verweerster verzwezen dat er reeds andere leningen waren aangegaan en dus bepaalde afbetalingsverplichtingen bestonden. De bestaande schuldenlast is vanzelfsprekend een belangrijk element in de kredietwaardigheidsbeoordeling die de kredietgever, alvorens de lening toe te kennen, en dus in de precontractuele fase, moet doorvoeren.

Op basis van het gemene recht zijn toekomstige contractspartijen ertoe gehouden de algemene zorgvuldigheidsnorm van de artt. 1382-1383 B.W. in acht te nemen, die ons een juridische grondslag verstrekt voor de (wederzijdse) precontractuele informatieverplichtingen (zie hierover meer uitgebreid Freriks, D., «Onderzoeks- en mededelingsverplichting in het contractenrecht», T.P.R., 1992, (1187), nrs. 26-54). Aldus dient de consument zijn tegenpartij die inlichtingen te verschaffen waarvan ieder normaal, redelijk en zorgvuldig consument geplaatst in dezelfde omstandigheden, weet of behoort te weten dat ze van belang zijn voor die contractspartij. De consument die bewust of onbewust die gegevens niet meedeelt, maakt zich schuldig aan een *culpa in contrahendo*. In de Wet op het Consumentenkrediet gaat de wetgever ervan uit dat de kredietgever of -bemiddelaar, als beroepsmensen, moeten weten welke elementen van belang zijn om de kredietwaardigheid te beoordelen, zodat de consument, die vermoed wordt hieromtrent geen inzichten te hebben, geen enkel initiatief tot mededeling hoeft te nemen. Concreet betekent dit dat de vrederechter de consument, ter afwending van diens aansprakelijkheidsclaim, *in casu* wel kon wijzen op zijn verzwijging omtrent de bestaande schuldenlast, aangezien men op basis van een gemeenrechtelijke redenering wel kan aannemen dat «een redelijk en zorgvuldig consument weet of behoort te weten dat die informatie van belang is voor de tegenpartij». Indien de wet wel toepasselijk zou zijn geweest, had de rechter enkel tot dezelfde conclusie kunnen komen indien vaststond dat de kredietgever *uitdrukkelijk* naar de bestaande schuldenlast had gevraagd, *quod non in casu*.

Ook andere auteurs wezen reeds op de ingrijpende afwijkingen van het gemene recht. In zijn noot bij een vonnis van het Vrederecht te Seraing i.v.m. het toestaan van betalingsfaciliteiten (art. 38 W. Cons.), toont Dambre aan hoe de passieve informatieverplichting van de consument, in vergelijking met een gemeenrechtelijke beoordeling, het «goede trouw»-vereiste in de persoon van de consument aanzienlijk verzwakt (Dambre, M., «De invloed van de informatieverplichting van de consument op het toestaan van betalingsfaciliteiten in geval van consumentenkrediet» (noot onder Vred. Seraing, 9 oktober 1992), *T. Vred.*, 1993, 15-22). De Meuter en Van Vlasselaer merken op dat in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp op het consumentenkrediet nog verwezen wordt naar de wederzijdse informatieplicht voortvloeiend uit art. 1134, derde lid, B.W. of de *culpa in contrahendo*, wat misschien wel eens door kredietgevers zou kunnen worden aangewend om de consument vooralsnog een spontane mededelingsplicht op te leggen. Terecht stellen zij dat de ondubbelzinnige tekst van art. 10, eerste lid, Wet Consumentenkrediet voorrang moet genieten boven de

parlementaire voorbereidingsstukken (De Meuter, S. en Van Vlasselaer, M.J., *l.c.*, 792).

Ten slotte menen wij dat de wet tevens een afzwakking van het gemeenrechtelijke bedrogsbegrip (art. 1116 B.W.) creëert. Het bestaan van een spreekplicht is immers doorslaggevend opdat een bedrieglijk stilzwijgen van een partij als bedrog kan worden bestempeld (Cass., 8 juni 1978, *R.C.-J.B.*, 1979, noot Masson, J.P.). Welnu, aangezien art. 10, eerste lid, Wet Consumentenkrediet uitdrukkelijk bepaalt dat de consument geen spontane spreekplicht heeft, zal hem geen bedrog kunnen worden verweten indien hij die elementen, waarvan hij nochtans weet dat ze doorslaggevend zijn voor de toestemming van de kredietgever, opzettelijk niet meedeelt (verzwijgt), op voorwaarde dat de kredietgever hem daarover ook geen vragen heeft gesteld. De spreekplicht is m.a.w. wettelijk gereduceerd tot een antwoordplicht, en voor bedrog is enkel nog ruimte in geval van opzettelijk onjuiste of onvolledige beantwoording van de gestelde vragen. Is het nog nodig erop te wijzen dat de kredietgever er alle belang bij heeft degelijke en volledige vragenlijsten voor te leggen aan de consument?

4. *Conclusie*. Dit vonnis is in tweeërlei opzicht belangrijk. In de eerste plaats reikt de rechter een aantal zinvolle factoren aan ter concretisering van de zorgvuldigheidsverplichting van de kredietgever, die ons inziens relevant blijven in het licht van de toepassing van art. 15 W. Cons. In de tweede plaats biedt de uitspraak ons de mogelijkheid de ware draagwijdte en gevolgen van de informatieplicht van de consument, neergelegd in art. 10, eerste lid, W. Cons., dat van dwingend recht is ten voordele van de consument, op een concrete wijze te verduidelijken. Vast staat dat de wetgever, door het opteren voor een passieve informatieplicht van de consument, de consumentenbescherming ver heeft doorgevoerd in vergelijking met bv. art. 5 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, waarin het basisprincipe van de spontane mededelingsplicht van de verzekeringnemer behouden is gebleven (zie ook Ballon, G.L., *l.c.*, nr. 73). Gelet op het uitgangspunt en de doelstellingen van de Wet Consumentenkrediet, namelijk wegens de inferieure positie van de consument t.a.v. de professionele kredietverlener de eerstgenoemde een adequate bescherming verlenen tegen overmatige schuldenlast, moet inzake consumentenkrediet worden gewaarschuwd voor het herinvoeren van gemeenrechtelijke begrippen als de goede trouw en de zorgvuldigheidsnorm, aangezien voldoende is aangetoond dat dit, in vergelijking met deze specifieke wet, opnieuw een verzwaring van de verplichtingen van de consument zou veroorzaken.

Annick De Boeck
Assistente U.F.S.I.A.

WETGEVING IN KORT BESTEK

Onder de zorg van de Faculteit van de Rechtsgeleerdheid van de V.U.B. (coördinatie: prof. dr. M. van Damme)

Dit overzicht betreft de wetgeving bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van december 1995 en kwam tot stand met me-

dewerking van A.M. Baeke, K. Byttebier, G. Debersaques, M. De Jonckheere, P. Dufaux en L. Veny

Bekrachtiging en afkondiging van wetten – Wijziging van formule

De wet van 8 november 1995 (B.S., 1 december 1995) wijzigd de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en in werking treden van wetten en verordeningen. Die wijziging heeft tot doel de bekrachtigings- en afkondigingsformule van wetten aan te passen aan de nieuwe bevoegdheidsverdeling die sinds de grondwetsherziening van 5 mei 1993 bestaat tussen de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat.

In het nieuwe tweekamerstelsel hebben de Wetgevende Kamers immers niet langer meer dezelfde bevoegdheden en moet meer bepaald een onderscheid worden gemaakt tussen:

- de *monocamerale aangelegenheden*, bedoeld in artikel 74 van de Grondwet; de wetten die deze aangelegenheden regelen worden alleen door de Kamer van Volksvertegenwoordigers – en niet door de Senaat – aangenomen en worden door de Koning bekrachtigd en afgekondigd.

- de *volledig bicamerale aangelegenheden*, bedoeld in artikel 77 van de Grondwet; wetten die op die aangelegenheden betrekking hebben worden door beide Wetgevende Kamers aangenomen en door de Koning bekrachtigd en afgekondigd;

- de *optioneel of gedeeltelijk bicamerale aangelegenheden*, bedoeld in de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet; de wetten die aangelegenheden van dien aard regelen worden door beide Wetgevende Kamers aangenomen en door de Koning bekrachtigd en afgekondigd, maar de aanneming door de Wetgevende Kamers gebeurt volgens een procedure waarbij de bevoegdheden van elke kamer verschillend zijn. De desbetreffende, onder het stelsel van de artikelen 78 tot 81 van de Grondwet uitgewerkte, bevoegdheidsverdeling heeft tot gevolg dat de wet op niet minder dan 19 verschillende wijzen tot stand kan komen (voor een opsomming van die verschillende wijzen van totstandkoming, zie *Gedr. St., Kamer*, B.Z. 1995, nr. 38/1, 2-4).

De wet van 8 november 1995 is in werking getreden op de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

M.V.D.

Woninghuurwet – Tijdelijke verlenging

Uit artikel 3, § 1, j° 16, van de wet van 20 februari 1991 houdende wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake huishuur (B.S., 22 februari 1991, genoemd de Woninghuurwet; voor een algemene bibliografie: zie het geannoteerd *Burgerlijk Wetboek*, Die Keure, 1995-1996, 485) vloeit voort dat de schriftelijke huurovereenkomsten zonder vaste datum en met onbepaalde duur, alsook de mondelinge huurovereenkomsten betreffende de hoofdverblijfplaats van de huurder, gesloten vóór 1 januari 1987, een einde namen op 31 december 1995, mits een opzegging van zes maanden vóór 30 juni 1995 aan de huurder was betekend.

De wet van 1 december 1995 betreffende de verlenging van bepaalde huurovereenkomsten (B.S., 5 december 1995) verlengt de voornoemde huurovereenkomsten tot 31 de-

cember 1996. De overeenkomsten die, in opvolging van de voornoemde huurovereenkomsten, voor 5 december 1995 tussen dezelfde partijen zijn gesloten, kunnen door de huurder voor 1 januari 1996 worden opgezegd bij aangetekend schrijven.

Indien geen opzegging door de verhuurder betekend werd, blijft de tijdelijke wet van 1 december 1995 zonder uitwerking. Voor die overeenkomsten geldt artikel 3, § 1, van de Woninghuurwet: de huurovereenkomsten waarvan de negenjarige periode verstreek op 31 december 1995, worden voor een duur van drie jaar verlengd onder dezelfde voorwaarden (Cf. *Gedr. St., Kamer*, 1995-96, nr. 133/1, 2).

G.D.

Werkloosheidsreglementering – Wijziging, K.B. 25 november 1991

Het K.B. van 22 november 1995 (B.S., 8 december 1995) wijzigt diverse bepalingen van het K.B. van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering. De twee belangrijkste hervormingen betreffen de afschaffing van het statuut van de onvrijwillig deeltijdse werklozen en de invoering van het statuut van stadswachter. Bovendien bevat het K.B. een groot aantal kleinere wijzigingen. Getracht zal worden om een overzicht te geven van alle wijzigingen. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de tekst van het K.B.

1. *Afschaffing van het statuut van de onvrijwillig deeltijdse werknemers.* Het koninklijk besluit van 25 mei 1993 bracht ingrijpende wijzigingen aan in het stelsel van de onvrijwillig deeltijdse arbeid. Tijdens de periode tussen 1 juni 1993 en 1 januari 1996 bestonden er enerzijds de onvrijwillig deeltijdse werknemers en anderzijds de deeltijdse werknemers met behoud van rechten. Vanaf 1 januari 1996 vervangt deze laatste categorie volledig de categorie van de onvrijwillig deeltijdse. Het statuut van deeltijdse werknemers met behoud van rechten dat werd ingevoerd per 1 juni 1993 is van toepassing op alle werknemers die na deze datum een deeltijdse job aanvaarden om geen periode van volledige werkloosheid te hoeven aanvangen of voortzetten, en de voltijdse werknemers die in het kader van een herstructureringsplan een deeltijdse job aanvaarden. Onder bepaalde voorwaarden hadden deze werknemers recht op een inkomensgarantieuitkering.

Door het K.B. van 22 november 1995 wordt zoals voorzien de categorie van de onvrijwillig deeltijdse werknemers afgeschaft. Hiertoe wordt in de eerste plaats artikel 29 van het K.B. van 25 november 1991 gewijzigd. Bovendien worden in het werkloosheidsbesluit alle verwijzingen naar het statuut van de onvrijwillig deeltijdse geschrapt. Het artikel geeft vervolgens een aangepaste definitie van wat onder deeltijdse werknemer met behoud van rechten wordt verstaan. De werknemer die op 31 december 1995 de hoedanigheid bezat van onvrijwillig deeltijdse werknemer, wordt vanaf 1 januari 1996 van rechtswege beschouwd als een deeltijdse werknemer met behoud van rechten. Bovendien wordt in een aantal overgangsmaatregelen voorzien voor de onvrijwillig deeltijdse werknemers die voor 1 januari 1996 een verwittiging hebben gekregen.

2. *Deeltijdse werknemers.* In artikel 30, § 3, van het K.B. van 25 november 1991, dat de verlenging van de referteperiode

om te worden toegelaten tot het recht op werkloosheidsuitkeringen regelt, worden twee paragrafen toegevoegd betreffende de deeltijdse arbeid volgend op een vrijwillige vermindering van een voltijdse arbeidsregeling om zijn kind op te voeden.

Bovendien wordt gesleuteld aan de voorwaarden om toegelaten te worden tot het recht op werkloosheidsuitkeringen voor vrijwillig deeltijdse werknemers. Vereist is dat de werknemer tewerkgesteld was in een deeltijdse arbeidsregeling die normaal gemiddeld per week ten minste twaalf uren of ten minste één derde bedraagt van het normaal gemiddeld wekelijks aantal arbeidsuren van de maatman. Vóór de wijziging bedroeg dit achttien uren en ten minste de helft van het normaal gemiddeld aantal arbeidsuren. Tevens is vereist dat de werknemer een wachttijd doorlopen heeft van evenveel halve arbeidsdagen als de voltijdse werknemers. Nieuw is evenwel dat de referteperiode voor de vrijwillig deeltijdse werknemers verlengd wordt met zes maanden.

3. *Wachttuikeringen.* Een volgende wijziging betreft de toelating tot het recht op wachttuikeringen voor de jonge werknemers. Voortaan gelden als dagen voor de vervulling van de wachttijd, de dagen gelegen in de periodes van verblijf in het buitenland voor het volgen van een stage die leidt tot een toename van de mogelijkheden die de werkloze heeft op de arbeidsmarkt.

Vervolgens worden wijzigingen aangebracht aan de vrijstellingen van wachttijd voor de werknemers die een onderbreking van de arbeid in loondienst of van de werkloosheid hebben gehad om een kind op te voeden.

4. *Werkloze die een studie volgt met een volledig leerplan.* Een volgende wijziging betreft de werkloze die onderwijs met een volledig leerplan volgt. Hij kan geen uitkeringen krijgen voor de periode tijdens welke hij in België onderwijs volgt met een volledig leerplan, erkend of georganiseerd door een Gemeenschap, behoudens indien de lessen hoofdzakelijk op zaterdag of na 17 uur worden gegeven en hij een speciale vrijstelling heeft gekregen. Voortaan wordt hiermee gelijkgesteld het onderwijs dat de werkloze in het buitenland volgt en dat vergeleken kan worden met onderwijs met een volledig leerplan.

5. *P.W.A.'s.* Ook in het statuut van de langdurig werklozen, die prestaties mogen verrichten in de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen, worden wijzigingen aangebracht. Deze werklozen worden voortaan in principe ambtshalve ingeschreven als kandidaat bij het agentschap bevoegd voor hun verblijfplaats. Deze ambtshalve inschrijving gebeurt niet indien de werkloze een activiteit als stadswachter aantoonst, indien hij ten minste 180 activiteitsuren in het kader van een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap gepresteerd heeft in de loop van de zes maanden voorafgaand aan zijn aanvraag (verlengbaar voor zes maanden indien hij op nieuw aan de voorwaarden beantwoordt) of indien hij vrijgesteld is van de verplichting beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt om een andere reden.

Indien de werkloze ten minste 180 activiteitsuren in het kader van een P.W.A. heeft gepresteerd in de loop van de zes maanden vóór de aanvraag, kan hij op zijn vraag vrijgesteld worden van de toepassing van de artikelen betreffende het werkloos zijn wegens omstandigheden afhankelijk van zijn wil, de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en het ingeschreven zijn en blijven als werkzoekende.

Uitzonderlijk kan de werkloze die vóór 1 april 1996 een aanvraag indient vrijgesteld worden van bovenvermelde artikelen, indien hij aantoonst dat hij ten minste 120 activiteitsuren in het kader van een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap gepresteerd heeft in de loop van de zes maanden vóór de aanvraag. De vrijstelling geldt ten hoogste voor een periode van zes maanden.

6. *Stadswachters.* De lokale overheden (dit zijn de 29 steden met een veiligheidscontract) die met de minister van Binnenlandse Zaken een overeenkomst sluiten, kunnen ter ondersteuning van het veiligheidsbeleid voor de uitoefening van activiteiten die men niet aantreft in de reguliere arbeidscircuits, een beroep doen op de bij het plaatselijk werkgelegenheidsagentschap ingeschreven werklozen. De werkloze die in dit kader wordt tewerkgesteld, wordt «stadswachter» genoemd. De mogelijkheid bestaat dat de regeling uitgebreid wordt tot de lokale overheden die met de bevoegde gewestregering een overeenkomst sluiten met betrekking tot het stedelijk beleid. Het volledige P.W.A.-statuut is, behoudens enige uitzonderingen die hieronder worden uiteengezet, van toepassing op stadswachters.

Uitzonderingen: de werklozen worden niet ambtshalve ingeschreven als stadswachter, de inschrijving gebeurt op vrijwillige basis; voorrang wordt verleend aan kandidaat-stadswachters die minstens 40 jaar oud zijn; de lokale overheid sluit met de stadswachter een overeenkomst aangaande de inhoud van de taak van de stadswachter en de plaats en de tijdstippen van de activiteit; de activiteit omvat gemiddeld 53 activiteitsuren per maand (voor overige P.W.A.-werknemers is dat maximaal 45 uren per maand).

De maandvergoeding van de stadswachters wordt forfaitair vastgesteld op 11.130 frank. De lokale overheid overhandigt op het einde van de maand een boekje met 53 P.W.A.-uurcheques van elk 210 frank. Boven de werkloosheidsuitkering heeft de stadswachter recht op een uitkeringstoeslag van 7.950 frank per maand. Tijdens de maanden dat de werkloze activiteiten verricht als stadswacht, wordt hij op zijn vraag vrijgesteld van de toepassing van de artikelen betreffende het werkloos zijn wegens omstandigheden afhankelijk van zijn wil, de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en het ingeschreven zijn en blijven als werkzoekende. De maanden gewerkt als stadswacht gelden niet als werkloosheidsmaanden voor de toepassing van artikel 80 i.v.m. de langdurige werkloosheid.

7. *Langdurige werkloosheid.* In de artikelen betreffende de langdurige werkloosheid worden eveneens een aantal wijzigingen aangebracht. De werklozen die prestaties verrichten in het kader van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen of als stadswacht of twintig jaar beroepsverleden hebben als loontrekkende, worden, zoals reeds vermeld, vrijgesteld van de bepalingen betreffende de langdurige werkloosheid. Vroeger werd gekeken naar het dubbele van de gemiddelde gewestelijke werkloosheidsduur. Voortaan hantere men als criterium: «de gemiddelde gewestelijke werkloosheidsduur vermenigvuldigd met 1,5». In artikel 81 wordt bepaald dat de directeur aan de werkloze die deze duur zal overschrijden, een verwittiging stuurt dat hij geschorst zal worden van het recht op werkloosheidsuitkeringen. Hiertegen kan de werkloze een administratief beroep instellen. Het K.B. wijzigt evenwel drastisch het bedrag van het jaarlijks netto-belastbaar gezinsinkomen dat, abstractie gemaakt van de uitkeringen, mag ontvangen worden indien de werkloze

de verwittiging tot schorsing wil betwisten. Voortaan wordt de grens gelegd op 182.872 frank (i.p.v. 600.000 frank), verhoogd met 7.315 frank per persoon ten laste (i.p.v. 24.000 frank). Hierbij wordt voortaan rekening gehouden met het inkomen vermeld op het laatste aanslagbiljet waarvan de datum van uitvoerbaarverklaring voorafgaat aan de dag van de ontvangst van de verwittiging.

Inzake dit beroep vermeldt het werkloosheidsbesluit voortaan dat het beroep steeds volledig gegrond wordt verklaard indien de werkloze de vrijstelling betreffende de activiteiten in een P.W.A. of als stadwacht heeft en dit gedurende de duur van de vrijstelling. De bepalingen betreffende de langdurige werkloosheid zijn dan pas opnieuw van toepassing na het verstrijken van de vrijstelling. Het beroep wordt eveneens volledig en definitief gegrond verklaard indien blijkt dat de werkloze de leeftijd van vijftig jaar heeft bereikt of twintig jaar beroepsverleden kan bewijzen op de dag van de ontvangst van de verwittiging.

8. *Vrijstelling van bepaalde toekenningsvoorwaarden.*

8.1. Oudere werklozen. De werkloze die de leeftijd van vijftig jaar en ten minste 312 uitkeringen als volledig werkloze heeft genoten in de loop van de twee jaar vóór de aanvraag, kan vragen vrijgesteld te worden van de toepassing van diverse artikelen (weigering passende dienstbetrekking, beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt, werkzoekend zijn en blijven). Vroeger waren de voorwaarden 55 jaar en 624 dagen te bewijzen binnen een periode van vier jaar.

8.2. *Volgen van onderwijs met een volledig leerplan.* De volledig werkloze kan tijdens de periode dat hij onderwijs met een volledig leerplan volgt, vrijgesteld worden van de toepassing van dezelfde artikelen (weigering passende dienstbetrekking, beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt, werkzoekend zijn en blijven). Hiervoor dient de werkloze wel aan een aantal voorwaarden te voldoen. Allereerst is vereist dat het onderwijs door een Gemeenschap georganiseerd of erkend is en tot het hoger onderwijs behoort of van een hoger of gelijkwaardig niveau is van het onderwijs dat reeds is gevolgd. De lessen mogen niet hoofdzakelijk op zaterdag of na 17 uur gegeven worden. Tevens mag de werkloze niet reeds beschikken over een einddiploma van hoger onderwijs, behalve indien de directeur vaststelt dat dit diploma slechts weinig mogelijkheden biedt op de arbeidsmarkt. Ten slotte moet de werkloze zijn studie of leertijd sedert ten minste twee jaar hebben beëindigd en ten minste 312 uitkeringen als volledig werkloze hebben ontvangen in de twee jaar vóór de aanvang van de studie. De vrijstelling wordt toegekend voor de periode van een schooljaar, met inbegrip van de vakantieperiode die erop aansluit. Ze wordt verlengd indien de werkloze het schooljaar met vrucht heeft beëindigd. De vrijstelling kan slechts eenmaal verleend worden.

De werkloze die niet aan de bovenstaande voorwaarden voldoet, kan eveneens vrijgesteld worden van de toepassing van dezelfde artikelen, indien de opleiding of studie aanvaard wordt door de directeur. Voortaan kan de directeur hierbij ook rekening houden met het reeds gevolgde onderwijs. Bovendien kan de directeur het advies inwinnen van de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling. Vroeger was dit advies verplicht. Deze bepalingen kunnen eveneens toegepast worden op de volledig werklozen die in het buitenland een opleiding of een stage volgen. Vereist is tevens de onmogelijkheid om een vergelijkbaar onderwijs of opleiding te volgen in België.

8.3. *Werklozen in ontwikkelingssamenwerking.* Werklozen die in het buitenland verblijven en zich vrijwillig en onbezoldigd ten dienste stellen van de ontwikkelingssamenwerking, kunnen eveneens vrijgesteld worden van de toepassing van diverse bepalingen van het werkloosheidsbesluit (weigering passende dienstbetrekking, beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt, werkzoekend zijn en blijven, werkloosheid wegens omstandigheden onafhankelijk van zijn wil, verblijfplaats in België hebben, ingaan op de oproepingen van de R.V.A., controle op de werkloosheid).

Vereist is ook hier dat de werkloze aan een aantal voorwaarden voldoet. Ten eerste dient de activiteit uitgeoefend te worden in het kader van een erkend project inzake ontwikkelingssamenwerking. Vervolgens is vereist dat de activiteit uitgeoefend wordt in een land dat door de O.E.S.O. als ontwikkelingsland is erkend. De werkloze moet bovendien ten minste 312 uitkeringen gekregen hebben in de loop van de 18 maanden vóór de aanvraag om vrijstelling en dient een beroepsverleden van minstens twintig jaar als loontrekkende aan te tonen. Ten slotte mag de werkloze in de periode van vijf jaar vóór de aanvraag niet tewerkgesteld zijn als coöperant voor een niet-goevernemente organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

Hiermee kan worden gelijkgesteld de volledig werkloze, gerechtigd op wachtuitkeringen voor de periode tijdens welke hij als coöperant-jonge werkzoekende actief is om beroepservaring op te doen. Ten slotte kan de vrijstelling eveneens toegekend worden aan de volledig werkloze die deelneemt aan een humanitaire actie, uitgevoerd door een organisatie die erkend is door een Belgisch, buitenlandse of internationale overheid. De vrijstelling wordt toegekend voor de door de werkloze gevraagde duur, met een maximum van twaalf maanden. De vergoedingen en voordelen die aan de coöperant-jonge werkzoekende worden toegekend, worden niet als loon beschouwd.

9. *Staking of lock-out.* Het bewijs van tijdelijke werkloosheid dat voorheen door de werkgever uit eigen beweging werd overhandigd, wordt voortaan slechts overhandigd op verzoek van de werknemer.

P.N.D.

«Open Skies»-verdrag

Bij wet van 15 mei 1995 werd het verdrag inzake het open luchtruim, alsook de bijlagen A tot en met L goedgekeurd (B.S., 12 december 1995).

Luidens de memorie van toelichting beoogt het «Open luchtruim»-verdrag als primordiaal doel openheid en transparantie, met het oog waarop alle lidstaten hun volledig luchtruim zullen openstellen voor observatievluchten met ongewapende vliegtuigen, die hiertoe met een reeks in het verdrag genoemde sensoren worden uitgerust (*Gedr. St., Senaat*, 1993-94, nr. 1174-1, 2, dat de essentiële elementen van het verdrag uiteenzet (pp. 2-8)). Verder voorziet het verdrag in de oprichting van een permanent overlegorgaan, nl. de Open Luchtruim-Overlegcommissie (art. X) met als vestigingsplaats Wenen.

G.D.

Zelfstandige beroepsuitoefening vreemdelingen

Het K.B. van 10 oktober 1995 (*B.S.*, 13 december 1995) brengt een aantal kleinere wijzigingen aan in het K.B. van 2 augustus 1985 houdende uitvoering van de wet van 19 februari 1965 betreffende de uitoefening van de zelfstandige beroepsactiviteiten der vreemdelingen. Dit K.B. regelt de aanvraag tot het verkrijgen, verlengen, wijzigen of vernieuwen van een beroepskaart voor vreemdelingen die een zelfstandige beroepsactiviteit willen uitoefenen. Het K.B. voorziet voortaan erin dat per aanvraag een forfaitaire heffing van 3.000 frank wordt geïnd. De betaling moet gebeuren door middel van fiscale zegels die op het aanvraagformulier gekleefd dienen te worden en bij ontvangst van de aanvraag door het gemeentebestuur onbruikbaar gemaakt dienen te worden. Indien de aanvraag gebeurt bij een Belgische diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging in het buitenland dient een heffing van 75 ECU gekweten te worden door middel van consulaire zegels.

De afgifte van de beroepskaart is onderworpen aan een heffing van 1.200 frank of 30 ECU, naargelang de kaart afgeleverd wordt door een gemeentebestuur of een Belgische diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging. Indien de kaart langer dan één jaar geldig is, wordt dit bedrag verminderd met het aantal jaren waarvoor de kaart wordt afgeleverd. De betaling gebeurt eveneens door middel van fiscale of consulaire zegels. Het besluit trad in werking op 1 januari 1996.

P.N.D.

Voor beslag vatbare goederen – Indexaanpassing

Bij koninklijk besluit van 7 december 1995 tot uitvoering van artikel 1409, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek (*B.S.*, 15 december 1995) worden de in artikel 1409, § 1, Ger.W. bepaalde bedragen geïndexeerd. Vanaf 1 januari 1996 worden de (reeds geïndexeerde) bedragen 35.000 fr., 29.000 fr. en 27.000 fr. respectievelijk 40.100 fr., 33.200 fr. en 30.900 fr.

G.D.

Naturalisatie

Het koninklijk besluit van 13 december 1995 tot bepaling van de inhoud van het aanvraagformulier inzake naturalisatie en de bij het verzoek te voegen akten en stavingsstukken en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 13 april 1995 tot wijziging van de naturalisatieprocedure en van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (*B.S.*, 16 december 1995) geeft uitvoering aan artikel 21 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, zoals gewijzigd bij de voornoemde wet van 13 april 1995 (*B.S.*, 10 juni 1995, die overigens op haar beurt gewijzigd wordt door artikel 51 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen. *B.S.*, 23 december 1995). Deze wet beoogt de naturalisatieprocedure te vereenvoudigen door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en haar diensten te belasten met de administratieve behandeling van de aanvragen tot naturalisatie en met de voorbereiding van de beslissing.

Het besproken koninklijk besluit van 13 december 1995 bepaalt niet alleen dat de voornoemde wetswijziging in werking trad op 31 december 1995, maar bepaalt ook het modelformulier waarop het verzoek om naturalisatie dient te worden gesteld, alsook de akten en stavingsstukken die bij het verzoek moeten worden gevoegd om te bewijzen dat voldaan is aan de voorwaarden bepaald bij artikel 19 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

G.D.

Werkloosheidsreglementering – Wijziging M.B. 26 november 1991

Door het M.B. van 30 november 1995 (*B.S.*, 20 december 1995) worden in het ministerieel besluit van 26 november 1991 de verwijzingen naar het statuut van de onvrijwillig deeltijdse werknemers geschrapt, dit ingevolge de opheffing van deze categorie door het K.B. van 22 november 1995. Vervolgens worden wijzigingen aangebracht in het artikel dat betrekking heeft op de gevallen waarin de werkloze, die niet effectief in België verblijft, uitkeringen kan genieten. Dat kan voortaan ook gebeuren gedurende de periode van ten hoogste vier weken per kalenderjaar, indien de werkloze anders dan als toeschouwer op onbezoldigde wijze deelneemt aan een culturele manifestatie in het buitenland en hij geen beroep meer kan doen op zijn periode van jaarlijkse vakantie. Vereist is tevens dat de directeur vrijstelling verleent. Anderzijds kunnen uitkeringen genoten worden voor de periode van ten hoogste vier weken per kalenderjaar dat de werkloze deelneemt aan een sportmanifestatie of oefenkamp, voor zover hij geen beroepssportbeoefenaar is. Hij mag evenmin nog een beroep kunnen doen op zijn gewone vakantie. Daarenboven dient de directeur toestemming te verlenen en dient de betrokkene de nodige stavingsstukken voor te leggen. De werkloze die om een van de redenen in dit artikel vrijstelling krijgt, moet zich gedurende deze periode even melden ter gemeentelijke controle.

Vervolgens worden wijzigingen aangebracht aan de periodes waarin de werkloze vrijgesteld is om zich aan te melden op de gemeentelijke controle. Hij is vrijgesteld wanneer hij tewerkgesteld is door een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap. Bovendien is hij vrijgesteld gedurende de kalendermaand die volgt op de maand waarin hij gedurende ten minste twintig uren aldus tewerkgesteld was en hij zal gedurende een periode van zes maanden vrijgesteld worden indien hij in de voorgaande periode 180 uren door een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap tewerkgesteld werd. Deze periode van zes maanden is verlengbaar indien opnieuw aan de voorwaarden wordt voldaan. Tevens is hij vrijgesteld tijdens de maanden dat hij activiteiten als stadswachter vervult.

Ten slotte worden een aantal wijzigingen aangebracht in de bepalingen betreffende de langdurige werkloosheid. De periodes van deeltijdse arbeid met behoud van rechten worden enkel in rekening gebracht indien de deeltijdse arbeidsregeling normaal gemiddeld per week minder bedraagt dan een derde van het wekelijks aantal arbeidsuren van de maand. Eveneens worden uitgesloten voor de berekening van de werkloosheidsduur voor langdurig werklozen de uitkeringen die betrekking hebben op de dagen gelegen in de maanden waarin de werkloze ten minste dertig uren actief was in

het kader van een P.W.A. en de dagen die voorafgaan aan een werkhervatting als deeltijdse werknemer met behoud van rechten gedurende een ononderbroken periode van 36 maanden wanneer de deeltijdse arbeidsregeling gemiddeld per week ten minste twaalf uren bedraagt of ten minste een derde bedraagt van het normaal gemiddeld wekelijks aantal arbeidsuren van de maatman.

Tevens wordt artikel 57 van het ministerieel besluit volledig aangepast. Het K.B. van 22 november 1995 is immers afgestapt van het begrip «dubbel van de gemiddelde gewestelijke werkloosheidsduur». Voortaan gebruikt men als criterium voor het berekenen van de langdurige werkloosheid «gemiddelde gewestelijke werkloosheidsduur vermenigvuldigd met 1,5». Het ministerieel besluit vermeldt de nieuwe berekeningsresultaten per gewest. Ten aanzien van de werklozen die vóór 1 januari 1996 een verwittiging hebben gekregen blijft de berekeningswijze voor de werkloosheidsduur geldig voor de lopende procedure.

P.N.D.

Gemeentelijke ontwikkelingsplannen in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

In het Belgisch Staatsblad van 21 december 1995 zijn drie besluiten van 7 december 1995 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bekendgemaakt, die alle betrekking hebben op de gemeentelijke ontwikkelingsplannen, als bedoeld in de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw.

Binnen de perken van de begrotingskredieten zal de Regering een toelage verlenen aan elke gemeente voor het opmaken van haar gemeentelijk ontwikkelingsplan. Een eerste besluit bevat de berekeningsregels van die toelage en bepaalt volgens welke procedure de toelage moet worden aangevraagd. Tevens wordt er een systeem van gespreide storting van de toelage in beschreven.

Een tweede besluit stelt de inhoud vast van de gemeentelijke ontwikkelingsplannen en regelt de algemene voorstelling van het basisdossier. Tot slot wordt in een derde besluit de erkenning geregeld van de ontwerpers van de plannen.

De drie voornoemde besluiten van 7 december 1995 zijn in werking getreden op de dag waarop ze in het Belgisch Staatsblad zijn bekendgemaakt.

M.V.D.

Fiscale bepalingen

In de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen (*B.S.*, 23 december 1995) worden de wijzigingen die o.m. op het fiscale vlak de budgettaire doelstellingen van de overheid moeten helpen realiseren, opgenomen.

De hier doorgevoerde wijzigingen hebben betrekking op:

- de voorwaarden waaronder de inkomsten begrepen in kapitalen en afkoopwaarden van individuele levensverzekeringscontracten niet met interesten worden gelijkgesteld (zie art. 21, 9°, W.I.B.'92). Nieuwe voorwaarden zijn dat het contract moet worden gesloten door een natuurlijk persoon, die daarbij alleen zichzelf verzekert, en, bij leven, zelf de begunstigde is van de voordelen. Het artikel dat deze wijziging

doorvoert is van toepassing op de vanaf 27 oktober 1995 gesloten contracten;

- de afschaffing van de aftrekbaarheid als beroepskosten van de door bestuurders en werkende vennoten betaalde interesten van schulden aangegaan om «in te schrijven» op aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen van een vennootschap (art. 52, 11°, W.I.B.'92). Deze wijziging is van toepassing op de vanaf 17 oktober 1995 aangegane schulden;

- de invoering van een verhoogde investeringsaftrek voor «octrooien» gebruikt ter bevordering van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe milieuvriendelijke producten en technologieën of ten gunste van een rationeler energieverbruik (art. 69, eerste lid, 2°, W.I.B.). De Koning bepaalt de kenmerken waaraan deze octrooien moeten voldoen. Deze wijziging treedt in werking met ingang van het aanslagjaar 1997;

- de inperking tot vijftien jaar van de termijn gedurende welke een onroerend goed in gebruik moet zijn genomen opdat een voor renovatiewerken aangegane hypothecaire lening recht geeft tot een bijkomende interestaftrek (art. 115 W.I.B.'92). Deze kortere termijn is van toepassing op de vanaf 1 november 1995 aangegane hypothecaire leningen;

- de verhoging van het in artikel 171, 2°bis vermelde afzonderlijk aanslagtarief van 13 % tot 15 %;

- de afschaffing van de aftrekbaarheid als beroepskosten van interesten, en dit tot een bedrag gelijk aan dat van de als DBI aftrekbare inkomsten uit aandelen die niet gedurende een ononderbroken periode van minstens een jaar zijn behouden. Dit geldt niet voor aandelen in verbonden vennootschappen of in vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat, noch voor de andere aandelen die onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. De verworpen uitgaven voortvloeiend uit deze niet meer aftrekbare interesten komen echter wel in aanmerking voor de aftrek ingevolge art. 202 W.I.B.'92. Deze wijziging treedt in werking met ingang van het aanslagjaar 1996. Voor de toepassing van deze nieuwe regel blijft elke wijziging die vanaf 17 oktober 1995 aan de datum van afsluiting van de jaarrekening wordt aangebracht evenwel zonder uitwerking;

- de verhoging van de blijkens artikel 269 W.I.B.'92 aan 13 % roerende voorheffing onderworpen inkomsten tot 15 % m.b.t. de inkomsten toegekend of betaalbaar gesteld vanaf 1 januari 1996;

- de invoering van een belastingkrediet voor winsten en baten in de personenbelasting ten belope van 10 % op het positief verschil tussen de in artikel 41 W.I.B. vermelde vaste activa en de schulden die betrekking hebben op die beroepsactiviteit, met een maximum van 150.000 fr. Dit belastingkrediet wordt toegekend op voorwaarde dat bij de aangifte een attest wordt gevoegd, waarbij bevestigd wordt dat de belastingplichtige in orde is met de betaling van zijn sociale-zekerheidsbijdragen;

- de invoering van een belastingkrediet in de vennootschapsbelasting ten belope van 7,5 % van de aangroei van het in geld gestorte kapitaal, met een maximum van 800.000 fr. De aangroei die tot doel heeft het minimumkapitaal van een NV op te trekken naar het nieuwe wettelijke minimum, komt niet in aanmerking. Het belastingkrediet dat niet verrekend kan worden, wordt overgedragen op de personenbelasting, respectievelijk vennootschapsbelasting van de volgende drie aanslagjaren. De bepalingen m.b.t. het belastingkrediet treden in werking met ingang van het aanslagjaar 1997. Ook

hier geldt dat elke wijziging die vanaf 17 oktober 1995 aan de datum van afsluiting van de jaarrekening wordt aangebracht geen invloed heeft;

- de afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage op de roerende voorheffing, op de bijzondere heffing op roerende inkomsten en op de roerende inkomsten onderworpen aan de in art. 171, 2^obis, 3° en 3^obis, W.I.B.'92 bepaalde afzonderlijke aanslagtarieven. Treedt in werking met ingang van het aanslagjaar 1996 wat betreft de roerende voorheffing en het aanslagjaar 1997 voor de roerende inkomsten;

- verhoging tot 14 % van de aanslagvoet van de bijzondere aanslag ten laste van elektriciteitsproducenten, met ingang van het aanslagjaar 1997;

- de invoering, met ingang van het aanslagjaar 1996, van een «accijnscompenserende heffing» op de personenauto's, auto's voor dubbel gebruik en minibussen die uitgerust zijn met een dieselmotor. Het bedrag van deze belasting hangt af van de belastbare paardekracht. Deze belasting komt niet in aanmerking voor de bepaling van de zogenaamde gezondheidsindex;

- de afschaffing van de verhoogde belasting op de inverterkeerstelling voor tweedehandsvoertuigen jonger dan zes maanden. Deze bepaling treedt in werking op 1 januari 1996.

De wet bevat voorts nog bepalingen m.b.t. de in 1997 door de openbare overheid uitbetaalde oudejaarstoelage die betrekking hebben op 1996, alsook een oplossing voor de door de Provincie Brabant in 1994 betaalde bezoldiging van de maand december 1994.

M.D.

Financiële bepalingen

Reeds geruime tijd gaan in de doctrine stemmen op die pleiten voor een coördinatie van bepaalde financieel- en handelsrechtelijke wetgeving. De wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen (*B.S.*, 23 december 1995) verschaft aan de Koning een verregaande bevoegdheidsdelegatie om een dergelijke coördinatie tot stand te brengen en om tegelijk wijzigingen aan te brengen in de regelgeving waarop de coördinatieopdracht betrekking heeft.

Luidens art. 36 van de wet kan de Koning de volgende wetteksten wijzigen en coördineren: de vennootschapswet; het K.B. nr. 225 inzake hypothecaire leningen; de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten; de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet; de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet; de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen; de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten.

Art. 36 van de wet doet ervan blijken dat deze bevoegdheidsdelegatie beoogt de markt van het hypothecair krediet op een meer efficiënte wijze te organiseren en de overdracht van het C.B.H.K. voor te bereiden.

Op grond van art. 37 van de wet van 20 december 1995 kan de Koning ook de wet van 17 juni 1991 inzake de organisatie van de openbare kredietsector wijzigen en coördineren.

Daarnaast bepalen de artt. 34-35 en 38-39 van de wet van 20 december 1995 het kader voor de reorganisatie van de portefeuilles van een aantal openbare holdings, waaronder

de Federale Participatiemaatschappij en de Federale Investeringsmaatschappij.

Tot slot brengt art. 40 van de wet zelf reeds een aantal wijzigingen aan in de wet van 17 juni 1991 inzake de openbare kredietsector (o.m. met betrekking tot de taak en de benoeming van de gedelegeerde bestuurders).

Voormelde bepalingen van de wet van 20 december 1995 zijn in werking getreden op 23 december 1995 (art. 42). De bevoegdheidsdelegatie aan de Koning tot wijziging en coördinatie van de geciteerde wetten heeft evenwel slechts een geldingsduur van 1 jaar (art. 39, § 1), en vervalt op 31 december 1996. Art. 39, § 4 van de wet bepaalt dat met het oog op de uitvaardiging van K.B.'s ter uitvoering van deze wet, telkens een verslag aan de Koning vereist is en het advies van de Raad van State, afdeling wetgeving moet worden gevraagd. Bovendien moet de Koning de uitgevaardigde besluiten onverwijld aan de wetgevende kamers meedelen.

K.B.

Sociale programmawet

Een stabiele financiering veronderstelt een modernisering van het sociale-zekerheidssysteem, zoals het werd geconcipieerd na de tweede wereldoorlog, meer bepaald door het stelsel aan te passen aan de huidige behoeften, rekening houdend met de bestaande economische, demografische, technologische en sociale realiteit. (verslag namens de commissie voor sociale zaken, *Gedr. St., Kamer*, 207/4, 2-3). Vanuit die optiek wijzigt de sociale programmawet van 20 december 1995 (*B.S.*, 23 december 1995) voornamelijk de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (*B.S.*, 27 augustus 1994), en regelt de wet derhalve een aan gelegenheid bedoeld in artikel 78 Gw. (*titel I*).

Het eerste hoofdstuk, «Geneeskundige verzorging en uitkeringen», van titel II, «Sociale zaken», voert nieuwe tegemoetkomingen in voor twee specifieke verstrekkingen, namelijk de enterale voeding via sonde en de medische hulpmiddelen. De bronkuren worden daarentegen geschrapt als verstrekking waarin de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging bijdraagt. Chronische patiënten staan vaak voor zware uitgaven voor gezondheidszorg. Onder de voorwaarden en voor de chronische ziekten die de Koning bepaalt, wordt een systeem ingevoerd van bijzondere tegemoetkoming voor alle medische kosten. Met betrekking tot het W.I.G.W.-statuut wordt de Koning de mogelijkheid gegeven om, naast een alomvattende jaarlijkse inkomensvoorwaarde, ook andere inkomensvoorwaarden in te voeren, zoals bijvoorbeeld het aandeel dat het onroerend inkomen in het totaal jaarlijks inkomen inneemt (*afdeling 2, «geneeskundige verstrekkingen»*). Een aantal maatregelen, waaronder het instellen van een overeenkomstencommissie logopedisten-verzekeringsinstellingen en het invoeren van een verstrekkingenregister, moeten een betere beheersing van de uitgaven inzake logopedie mogelijk maken (*afdeling 3*).

Door de hervorming van het tweekamerstelsel heeft de regering besloten haar budgetair conclaaf niet langer in juli, maar wel in september te houden (*afdeling 4*). Dit heeft tot gevolg dat de uiterste datum, waarop de totale begrotingsdoelstellingen door de Algemene Raad van het R.I.Z.I.V. moeten worden goedgekeurd, van 1 naar 31 juli kan worden

verschoven. De wet bevestigt het akkoord tussen geneesheren en ziekenfondsen dat aan geaccrediteerde geneesheren een forfaitaire tegemoetkoming, bepaald op 20.000 fr., wordt betaald door het R.I.Z.I.V. (*afdeling 5*).

Bij de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 zijn de geconventioneerde artsen en tandheelkundigen die een aanvullend rust- en overlevingsverzekering wensen te genieten, verplicht daartoe bestemde contracten te sluiten met een door de Koning erkende pensioenkas. Bij de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen wordt voor deze pensioenregeling overgeschakeld van het repartitie- naar het kapitalisatiesysteem – door de uitbetaling van de pensioenen in de vorm van kapitaal toe te laten – met het gevolg dat de thans geldende verplichte aansluiting bij een door de Koning erkende pensioenkas, opgericht op initiatief van verscheidene representatieve organisaties van geneesheren of tandheelkundigen, wordt afgeschaft. De programmawet (*afdeling 6, «Sociale voordelen»*) voorziet hiervoor in een aantal overgangsmatregelen: de mogelijkheid wordt geregeld om de sociale voordelen uit te betalen in de vorm van voorschotten, de verplichte aansluiting wordt beperkt tot 31 december 1999; de Staat waarborgt op een degressieve manier de solvabiliteitsmarge die de tot op heden enige erkende pensioenkas nodig heeft voor een goede werking van haar pensioenregeling volgens het kapitalisatiesysteem. Verder voorziet de wet voor de bedoelde pensioenregeling in eenzelfde fiscaal statuut als voor een aanvullend vrijwillig pensioen voor zelfstandigen, waarmee het niet kan worden gecumuleerd.

Inzake de akkoorden en overeenkomsten (*afdeling 7*) tussen de rechthebbenden en de verzekeringsinstellingen enerzijds, en de diverse zorgverstrekkers anderzijds, worden een aantal wijzigingen ingevoerd: de einddatum waarop de Algemene Raad moet beslissen of de gesloten akkoorden en overeenkomsten in overeenstemming zijn met de wet wordt vastgesteld op 31 december; de akkoorden- en overeenkomstencommissies moeten hun correctievoorstellen niet alleen voorleggen aan het Verzekeringscomité, in de schoot van de Dienst voor geneeskundige verzorging opgericht, maar ook aan de Algemene Raad; verscheidene commissies kunnen verplicht worden samen zitting te houden om correctiemaatregelen vast te stellen met het oog op het compenseren van een (risico op) beduidende overschrijding van de begroting in een of meer sectoren met de gerealiseerde besparingen uit een van de andere sectoren; de correctiemaatregelen die de Koning kan nemen zijn selectiever geworden. De akkoord-procedure, met betrekking tot de berekening van het forfaitair honorarium betaalbaar per verpleegdag voor verstrekkingen inzake klinische biologie, verleend aan een in een ziekenhuis opgenomen rechthebbende, wordt beperkt tot een akkoord bereikt in de Nationale Commissie geneesheren-zielenfondsen, gevolgd door de goedkeuring van de Algemene Raad, zowel inzake begroting en oriëntering van het algemeen beleid, en door de minister, waarmee wordt afgezien van de raadpleging van alle geneesheren.

Een wettelijke grond wordt gegeven aan het opstellen van een kadaster van de activiteitencentra voor medische beeldvorming door de Dienst voor geneeskundige verzorging van het R.I.Z.I.V., dat als grondslag zal moeten dienen voor een erkenningssysteem en het invoeren van een gemengde honorariumvorm bepaald volgens de beschikbare apparatuur. Gegevens kunnen evenwel enkel worden ingezameld van in

een ziekenhuis opgenomen patiënten en niet van ambulante patiënten (*afdeling 8*). De moeilijkheden die gerezen zijn bij het gebruik van geneesmiddelenvoorschriften voor patiënten verblijvend in psychiatrische verzorgingstehuizen en ambulante patiënten, worden opgelost door aan de Koning de bevoegdheid te geven om, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, vrijstelling te verlenen van het gebruik van de streepjescode bij geneesmiddelenvoorschriften. De facturering van de toegediende geneesmiddelen met magnetische drager blijft evenwel verplicht (*afdeling 9*).

In afdeling 10 «Financiële bepalingen» worden een aantal wijzigingen aangebracht betreffende de administratiekosten van de verzekeringsinstellingen. Met het oog op vereenvoudiging en uniformisering van de indexeringsmechanismen van de verschillende honoraria en terugbetalingstarieven, wordt aan de Koning de bevoegdheid gegeven om, na advies van het Verzekeringscomité en de Algemene Raad, de toepassingsmodaliteiten te bepalen voor de indexering van de prestaties in de regeling van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (*afdeling 11*). De budgettaire gevolgen van het instellen van het Bijzonder Solidariteitsfonds door de programmawet van 22 december 1989 blijken na verschillende jaren goed beheersbaar te zijn, met het gevolg dat het fonds een onbeperkte werkingsduur krijgt (*afdeling 12*).

Geneesmiddelen, waarvoor een aanvraag om machtiging tot terugbetaling wordt ingediend onder de voorwaarden die de programmawet voorschrijft, moeten voldoen aan een aantal aannemingscriteria die betrekking hebben op de prijzen, de kosten voor de verzekering, het al dan niet geotrooieerd zijn van het voornaamste werkzaam bestanddeel en de elementen van geneeskundige, therapeutische en sociale aard. Elke machtiging wordt herzien binnen het jaar en vervolgens om de vijf jaar. Deze voortdurende evaluatie moet het mogelijk maken, door een passende terugbetaling van nieuwe geneesmiddelen, de kwaliteit van de verzorging te verbeteren (*afdeling 13*).

Op grond van overeenkomsten gesloten tussen het Comité van de verzekering voor geneeskundige verzorging en de acht erkende A.I.D.S.-referentielaboratoria, worden de geneeskundige verstrekkingen die de laboratoria in het kader van hun specifieke opdracht uitvoeren, forfaitair ten laste genomen door het R.I.Z.I.V. (*afdeling 14*).

Afdeling 15 brengt, met betrekking tot de uitkeringsverzekering, een aantal veeleer technische wijzigingen aan in verschillende wetteksten.

De programmawet voert in afdeling 16 «Controle en sancties» een aantal wijzigingen in die de controle, zowel op het geneeskundig als op het administratief vlak, en het opzeggen van sancties voor overtredingen efficiënter moeten maken. In dit kader zijn de verzekeringsinstellingen, op eigen initiatief of op verzoek van de controlediensten van het R.I.Z.I.V., verplicht computerlistings af te geven van de geneeskundige verstrekkingen die vergoed zijn, zowel in de regeling van de rechtstreekse betaling als in de derdebetalers-regeling. De taak van de controlediensten wordt hierdoor aanzienlijk vereenvoudigd en manipulatie van de oorspronkelijke documenten wordt vermeden. Belangrijk is ook dat uitdrukkelijk wordt bepaald dat het beroepsgeheim niet geldig kan worden aangevoerd tegenover geneesheren-inspecteurs voor bescheiden of inlichtingen, waarvoor bij wet of verordening de verplichting is geregeld ze ten behoeve van de inspecteurs te verstrekken of bij te houden. Hiermee

tracht de wetgever een einde te maken aan het veelvuldig misbruik van het beroepsgeheim als vertragsmaneuver om het onderzoek van het dossier te verstoren. Overtredingen van de wets- en verordeningbepalingen door een zorgverlener kunnen bestraft worden met een verbod, van 5 dagen tot 1 jaar, de door hem verleende verstrekkingen te vergoeden. Aangezien deze maatregel door bijvoorbeeld gestrafte apothekers gemakkelijk kon worden omzeild door het in dienst nemen van een collega ad interim, kunnen samen met of ter vervanging van de verbodsmaatregel administratieve geldboeten worden opgelegd. Logopedisten die de verplichting een verstrekkingenregister bij te houden niet naleven, stellen zich bloot aan administratieve sancties. Ten slotte worden in de sector van de rustoorden voor bejaarden en de rust- en verzorgingstehuizen een aantal nieuwe bepalingen betreffende controle en diverse nieuwe sancties ingevoerd. De termijn waarbinnen de overtreding moet worden vastgesteld, begint te lopen vanaf de datum waarop het ziekenfonds het foutieve document ontvangt, en dus niet meer vanaf de dag waarop de overtreding wordt gepleegd.

Om het Algemeen Beheerscomité in staat te stellen efficiënter te werken bij het personeelsbeheer van het Instituut, worden een aantal adviesbevoegdheden van de beheersorganen van de bijzondere diensten van het R.I.Z.I.V. opgeheven (*afdeling 17*).

Afdeling 18 bevat een aantal coördinatiebepalingen, die enerzijds een grotere eenvormigheid en duidelijkheid in terminologie tussen de Franse en de Nederlandse tekst nastreven en anderzijds een aantal verbeteringen en aanvullingen in verwijzingen naar artikelen van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 aanbrengen.

Wat de inwerkingtreding betreft, is er voor een aantal bepalingen een aparte regeling: de artikelen 24, 25 (*sociale voordelen*) en 31 (*financiële bepalingen*) treden in werking op 1 januari 1995, de artikelen 6,1°, 7,2° en 8,1° (*bronkuren*) op 1 juli 1995 en de artikelen 36, 37 en 38 (*geneesmiddelen*) op 1 januari 1996.

Hoofdstuk II van titel II bevat een reeks financiële en diverse bepalingen. In navolging van de voorgaande jaren wordt het totale bedrag van de rijkstoelage ten voordele van de sociale zekerheid voor werknemers voor 1996 en 1997 bepaald op 192 miljard. De rijkstoelage blijft splitsbaar in een algemene en een bijzondere toelage (*afdeling 1*). De bijzondere bijdrage (*afdeling 2*) ingevoerd in het kader van het sociaal plan, wordt vastgesteld op een progressief toenemend percentage van het netto belastbaar inkomen, in plaats van op vaste bedragen bepaald volgens inkomensschijven. Deze nieuwe berekeningswijze wijzigt eveneens het stelsel van de door de werkgever te verrichten inhoudingen. Deze nieuwe berekeningswijze krijgt uitwerking vanaf 1 januari 1996.

Sinds 1994 wordt de sociale zekerheid steeds meer bekostigd door alternatieve financiering (*afdeling 3*): opbrengsten van de energiehelling, aanvullende crisisbijdrage, middelen uit indirecte fiscaliteit, opbrengst van roerende en onroerende inkomsten. Diverse problemen – verschillende inningswijze, de onmogelijkheid om het juiste rendement te becijferen – verbonden aan een veelheid van inkomstenbronnen, hebben geleid tot een andere financieringswijze bestaande uit enerzijds een toewijzingspercentage van de opbrengst van de B.T.W. en anderzijds een deel van de opbrengst van de aanvullende crisisbijdrage.

Titel III van de programmawet bevat een aantal bepalingen betreffende sociale zaken en volksgezondheid. Overeenkomstig de voorwaarden en gevallen die de Koning bepaalt, wordt het voorschrijven van bepaalde geneesmiddelen voorbehouden aan bepaalde categorieën van beroepsbeoefenaars. In tegenstelling tot vroeger, wordt uitdrukkelijk bepaald dat een onderzoek inzake doorzichtigheid van een geneesmiddel een registratie moet voorafgaan. Hiermee wordt het respecteren van de door de EG bepaalde tijdsperiode voor registratie gemakkelijker haalbaar. De doorzichtigheidscommissie verstrekt een gemotiveerd en meer gediversifieerd advies, met betrekking tot het innoverend karakter van het geneesmiddel en de plaats van het geneesmiddel binnen de farmacologische groepen, rekening houdend met de eigenschappen, het therapeutisch nut en het gebruik van het geneesmiddel.

Naar aanleiding van de drukte rond het hormonengebruik bij dieren wordt met de programmawet een soortgelijke, aan de behoeften van de diergeneeskundige markt aangepaste procedure van doorzichtigheid ingevoerd. De financiering van de onderzoeken uitgevoerd door het Instituut voor Veterinaire Keuring wordt duidelijker geregeld, door de bestaande regeling in bepaalde gevallen expliciet te bevestigen. Om in overeenstemming te zijn met de Europese veterinaire regelgeving, wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij de vaststelling van de heffing niet alleen rekening te houden met het aantal dieren en het gewicht van het product, maar ook met de aard van de bedrijfsactiviteit (slachten, bewerken, opslag ...). Bij niet-betaling van de verschuldigde rechten, wordt de keuringsverplichting en de daaraan verbonden erkenning door de minister opgeschort, met het gevolg dat de inrichting niet langer exploiteerbaar is. Tegelijkertijd is van de gelegenheid gebruik gemaakt om een definitie te geven van wat onder vlees dient te worden verstaan. Het toepassingsgebied van de wet van 5 september 1952 betreffende de vleeskeuring en de vleeshandel wordt uitgebreid tot voedingsmiddelen die vlees of vis bevatten. Met een wijziging aan de wet van 14 juli 1994 wordt het vrij wild onder het toepassingsgebied van de wet gebracht. Een aantal bepalingen stellen het bedrag van de rechten voor vrij wild vast en verhogen het keurrecht en de nalatigheidsinteressen. De regeling met betrekking tot vrij wild treedt in werking op 1 januari 1996.

Hoofdstuk I van titel IV «Sociaal statuut der zelfstandigen» brengt een aantal wijzigingen aan in het K.B. nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen. Er wordt voortaan afgezien van een ambtshalve aansluiting bij de hulpkas voor zelfstandigen die zich niet vrijwillig hebben aangesloten bij een sociaal verzekeringsfonds, wanneer het gaat om personen die slechts gedurende een beperkte periode zelfstandig zijn geweest en van wie blijkt dat ze volledig insolvent zijn. Om sociale verzekeringsfondsen verder te responsabiliseren met betrekking tot het financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen kan een geldelijke sanctie, bepaald volgens de werkingskosten, worden opgelegd in alle gevallen waarin geen of een onvoldoende gevolg wordt gegeven aan richtlijnen, nota's, opdrachten en opmerkingen van de verschillende bevoegde instanties. Tot nog toe bestond slechts de mogelijkheid het door het stelsel geleden verlies ten laste te leggen van het bewuste fonds. Per aangeslotene wordt verder een forfaitaire bijdrage gevraagd aan de fondsen, als deelname in de infor-

maticakosten van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen voor zelfstandigen.

In de regeling van de gezinsbijslagen voor zelfstandigen wordt, in navolging van de werknemersregeling, een eenvormig tarief vastgesteld voor medische expertisecosten, gevraagd door medische experts die door de arbeidsrechtbanken zijn aangesteld (*Hoofdstuk II*). Hoofdstuk III handelt over de bijdragen ten laste van de vennootschappen en beperkt de verhoging wegens niet-betaling van de eenmalige bijdrage voor het jaar 1992 tot maximaal 18.000 fr. Aan de Koning wordt verder de bevoegdheid gegeven om, zowel voor de eenmalige als voor de jaarlijkse bijdrage ten laste van vennootschappen, de voorwaarden te bepalen waaronder van de verhogingen kan worden afgezien. In het volgende hoofdstuk wordt de rijkstoelage voor het sociaal statuut der zelfstandigen vastgelegd, wat de gezinsbijslag en de pensioenen betreft, bepalingen die in werking treden op 1 januari 1995. Alle overige bepalingen van titel IV treden in werking op 1 januari 1996.

Titel V handelt over pensioenen en renten van werknemers en geeft in de eerste plaats een definitie van wat onder het begrip «daadwerkelijke ingang van de voordelen» moet worden verstaan, namelijk dat de pensioenen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan wanneer het voordeel wordt betaald. In geval van betaling van vervallen achterstallen, wordt enkel rekening gehouden met de vervaldatum. Het grote aantal leden van het beheerscomité maakte het in het verleden dikwijls onmogelijk het vereiste quorum te bereiken voor het nemen van een beslissing. Om dit probleem te verhelpen en de efficiëntie van het beheer van de Rijksdienst voor pensioenen te verhogen, wordt de samenstelling van het beheerscomité herzien, rekening houdend met de voorschriften van de wet van 25 april 1963 betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale voorzorg. Het aantal leden wordt vastgesteld door de Koning na advies en op voordracht van de representatieve werknemers- en werkgeversorganisaties. De rechten van de rechthebbenden op een rente blijven ongewijzigd met dien verstande dat de mogelijkheid om een deel van de rente in kapitaal om te zetten wordt afgeschaft. Met betrekking tot de vergoedingspensioenen maakt de programmawet een definitief einde aan een discussiepunt door te bepalen dat 136, § 2, van de wet van 14 juli 1994 onverminderd van toepassing is, zodat de vergoedingspensioenen, net zoals de andere sociale voordelen, in mindering moeten worden gebracht van het bedrag van de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Titel V treedt in werking op 1 januari 1996.

De laatste titel van de programmawet (*titel VI, «Economische zaken»*) houdt in dat de minister van Economie, onder de voorwaarden die de Koning bepaalt, een lagere maximumprijs kan vaststellen, dan die toegepast voor een geneesmiddel dat hij aanwijst. Hiermee tracht de wetgever de verzekerde te beschermen tegen het alsmaar stijgende persoonlijk aandeel in de kosten van een geneesmiddel tengevolge van de dalende van de terugbetalingstarieven.

A.M.B.

Waardevermindering van dubieuze vorderingen

Bij K.B. van 20 december 1995 (B.S., 28 december 1995) wordt de begrenzing van de fiscale aftrekbaarheid van waar-

deverminderingen op handelsvorderingen afgeschaft. Geboekte waardeverminderingen die betrekking hebben op scherp omschreven en door bijzondere omstandigheden waarschijnlijk gemaakte beroepsverliezen (art. 22 K.B./W.I.B.) zijn nu onbegrensd aftrekbaar. Artikel 23 K.B./W.I.B. wordt aangevuld met een bepaling die stelt dat vrijgestelde waardeverminderingen die niet meer voldoen aan de in artikel 22 gestelde voorwaarden, moeten worden teruggenomen.

Dit besluit treedt in werking met ingang van het aanslagjaar 1996.

M.D.

Sociale zekerheid der zelfstandigen – Bewijswaarde van informatiegegevens

Het K.B. van 28 november 1995 (B.S., 29 december 1995), zorgt voor de uitvoering van artikel 124 van de sociale programmawet van 30 december 1992. Bedoeling van het K.B. is aan de instellingen die zich bezighouden met het sociaal statuut der zelfstandigen, toe te staan om de voorwaarden te bepalen voor het uitwisselen, meedelen, opslaan, bewaren of weergeven van informatiegegevens. Deze voorwaarden en werkwijzen dienen door de instellingen schriftelijk voorgelegd te worden aan de minister, die nadien kan overgaan tot erkenning. Tevens dient het voorstel voor advies voorgelegd te worden aan het Toezichtscomité, opgericht bij de Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

De instellingen die een schriftelijk voorstel aan de minister kunnen richten, zijn het Bestuur van het Sociaal Statuut der Zelfstandigen van het Ministerie van Middenstand en Landbouw, het R.S.V.Z., de sociale verzekeringskassen voor zelfstandigen, de Nationale Hulpkas voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, de R.V.P., het R.I.Z.I.V. en de Kruispuntbank voor sociale zekerheid.

Het Toezichtscomité zal nagaan of de voorgestelde procedure voldoet aan een aantal voorwaarden. Zo dient ten eerste het voorstel nauwkeurig de procedure te omschrijven en moet de aangewende technologie een getrouwe, duurzame en volledige weergave geven van de informatie. Vervolgens is vereist dat de informatie systematisch en zonder weglatingen wordt geregistreerd. Tevens legt het K.B. op dat de informatie op een zorgvuldige manier wordt bewaard, systematisch gerangschikt en beschermd tegen elke vervalsing. Ten slotte geeft het K.B. een opsomming van de gegevens die met betrekking tot de verwerking van de informatie worden bewaard.

Als volgende stap in de procedure zal het Toezichtscomité overgaan tot het horen van de vertegenwoordigers van de aanvragende instellingen en van de vertegenwoordigers van de openbare instellingen van sociale zekerheid. Het Toezichtscomité dient daarop zijn advies binnen een termijn van twee maanden, te rekenen vanaf de datum waarop het voorstel is verzonden, mee te delen aan de minister. Indien dit advies niet binnen die termijn wordt meegedeeld, wordt het geacht gunstig te zijn. Tegelijkertijd zendt het Toezichtscomité een kopie van het advies aan de aanvragende instelling en aan openbare instelling van sociale zekerheid.

Binnen een termijn van vier maanden moet de minister zijn beslissing schriftelijk aan de aanvragende instelling, het Toezichtscomité en aan de betrokken instelling van sociale

zekerheid meedelen. Indien de minister nalaat binnen deze termijn een beslissing mee te delen, wordt de voorgestelde procedure geacht erkend te zijn door de minister. Indien het Toezichtscomité evenwel een negatief advies heeft verstrekt, is de erkenning steeds afhankelijk van een uitdrukkelijke en gemotiveerde beslissing van de minister. In dat geval wordt de voorgestelde procedure dus niet geacht erkend te zijn door de minister.

Indien de minister de procedures heeft erkend, hebben de aldus uitgewisselde, meegedeelde of opgeslagen informatiegegevens wettelijke bewijswaarde, tot bewijs van het tegendeel voor de toepassing van de sociale zekerheid voor zelfstandigen en voor iedere andere toepassing door het Rijksregister, het Bestuur van het Sociaal Statuut der Zelfstandigen, het R.S.V.Z. en de sociale verzekeringskassen.

Indien de instellingen wijzigingen willen aanbrengen aan een procedure om een reden die verband houdt met een van de voorwaarden die deze erkenning hebben gewettigd, dient de volledige procedure opnieuw te worden doorlopen.

Ten slotte voorziet het K.B. in de mogelijkheid dat de minister de erkenning intrekt, wanneer hij vaststelt dat de voorwaarden die de erkenning hebben gewettigd, niet meer of niet meer volledig vervuld zijn. Alvorens tot erkenning over te gaan kan de minister het advies vragen van het Toezichtscomité. De minister dient zijn gemotiveerde beslissing schriftelijk mee te delen aan de betrokken instelling en aan het Toezichtscomité.

Het besluit treedt in werking op 1 maart 1996.

P.N.D.

Bedrijfsvoorheffing 1996

Bij K.B. van 14 december 1995 (*B.S.*, 29 december 1995) werden de nieuwe schalen en formules ter berekening van de bedrijfsvoorheffing vastgesteld. Door dit besluit wordt Bijlage III van het K.B./W.I.B.'92 vervangen, wat voornamelijk een indexering van de in schalen vermelde cijfers inhoudt.

Nieuw is dat, wanneer een persoon meerdere pensioenen uitbetaald krijgt, de berekening van de bedrijfsvoorheffing uitgaat van het gecumuleerde pensioenbedrag.

Dit besluit is van toepassing op de vanaf 1 januari 1996 betaalde of toegekende inkomsten.

M.D.

Controle der verzekeringsondernemingen

In het Staatsblad van 30 december 1995 verscheen het K.B. van 23 oktober 1995 tot wijziging van het K.B. van 16 december 1981 houdende inwerkingstelling en uitvoering van de artikelen 49 en 50 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen. Dit K.B. brengt een aantal technische wijzigingen aan in het K.B. van 1981.

K.B.

Wijziging B.T.W.-wetboek

Bij K.B. van 22 december 1995 (*B.S.*, 30 december 1995, eerste uitgave) wordt het B.T.W.-wetboek aangepast aan de

op 1 januari 1996 in werking getreden B.T.W.-vereenvoudigingsrichtlijn van 10 april 1995 (richtlijn 95/7/EG).

De wijzigingen hebben betrekking op het begrip 'intracommunautair goederenvervoer', de kwalificatie van maakloonwerk als een dienst, de lokalisatieregels voor expertisewerkzaamheden, de maatstaf van heffing bij vervoer naar een andere plaats in de gemeenschap, de van het douane-entrepot verschillende entrepotregeling en de herzieningsperiode van de in aftrek gebrachte B.T.W. op onroerende investeringsgoederen. Zo wordt het goederenvervoer waarvan het vertrekpunt en het aankomstpunt in België gelegen zijn met intracommunautair goederenvervoer gelijkgesteld, indien dit vervoer rechtstreeks samenhangt met intracommunautair goederenvervoer. Dat maakloonwerk niet langer als een levering maar als een dienst wordt verstrekt, gaat gepaard met wijzigingen op verschillende plaatsen in het W.B.T.W., zoals wat betreft de intracommunautaire levering en verwerving, de opname in de kwartaalopgave en de lokalisatieregels voor maakloonwerk. Wellicht de meest opvallende wijziging is evenwel de bevoegdheid die aan de Koning wordt gegeven om de termijn voor herziening van de in aftrek gebrachte B.T.W. op onroerende investeringsgoederen op vijftien jaar te brengen.

Dit besluit treedt in werking op 1 januari 1996.

M.D.

Openbaarmaking van akten en stukken van ondernemingen

Het K.B. van 28 december 1995 tot wijziging van het K.B. van 25 november 1991 op de openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen en ondernemingen (*B.S.*, 30 december 1995) brengt een aantal technische wijzigingen aan in de reglementering inzake de openbaarmaking van sommige akten en stukken van ondernemingen, dit teneinde deze reglementering in overeenstemming te brengen met de materiële wetwijzigingen die zich de afgelopen periode in de materie hebben voorgedaan.

K.B.

Ambtenarenrecht 1

Het koninklijk besluit van 10 april 1995 houdende vereenvoudiging van de loopbaan van sommige ambtenaren in de rijksbesturen die behoren tot de niveaus 1 en 2+ (*B.S.*, 30 december 1995) brengt talrijke wijzigingen aan in de administratieve en geldelijke rechtspositieregeling van het overheidspersoneel en het personeel van bepaalde instellingen van openbaar nut, de regelgeving op de examencommissies van het Vast Wervingssecretariaat en de samenstelling en werking van de ministeriële kabinetten en de kabinetten van de staatssecretariaten. Wat het administratief statuut betreft, voert het onderhavige besluit hervormingen door voor de hogere niveaus, die voorheen bij K.B. van 14 september 1994 reeds hebben plaatsgevonden voor de lagere niveaus (*B.S.*, 18 oktober 1994, zie ook onze bespreking in deze rubriek, *R.W.*, 1994-95, 619).

Zonder uitvoerig op de nieuwe bepalingen in te gaan, wat trouwens buiten de idee van het korte bestek van deze ru-

briek zou vallen, beperken we ons hier tot de volgende algemene opsomming van de belangrijkste aanpassingen:

– hoofdstuk I (artt. 1 t.e.m. 5) wijzigt het K.B. van 2 oktober 1937 o.m. op het vlak van de vrijwillige mutatie (art. 12), de aanwijzing, bij ontstentenis van centrale vormingsdienst, van een vormingsdirecteur per taalrol en diens rechtstoestand (art. 48*quinquies*) en de bevordering(svereisten) door verhoging van weddeschaal zonder vacature van de betrekking (art. 75);

– hoofdstuk II (artt. 6 t.e.m. 20) bevat bepalingen tot wijziging van het K.B. van 7 augustus 1939 en behelst de bevordering tot graden van niveau 1 (artt. 22 e.v.), alsook de rangorde en voorrang bij bevordering (art. 25, juncto art. 27*bis*). Naast die inhoudelijke aanpassingen worden voorts een aantal kleine tekstverbeteringen aangebracht;

– de hoofdstukken III en IV (artt. 21-39) betreffen wijzigingen inzake de hiërarchische indeling van de graden (meerdere besluiten van 20 juli 1964). Krachtens de nieuwe bepalingen vermindert, per niveau, op een drastische wijze het aantal rangen, worden de verschillende graden per rang herbenoemd en worden de overgang tot, het graadbehoud en de beoordeling van bepaalde graden geregeld;

– inzake de geldelijke rechtspositieregeling vervangt dit besluit enkele bepalingen van het K.B. van 12 oktober 1964 (bezoldiging van personeel dat medewerking verleent voor de vorming en voortgezette opleiding van het rijkspersoneel), het K.B. van 24 december 1964 (vergoedingen wegens verblijfskosten) en het K.B. van 29 juni 1973 (algemene bezoldigingsregeling).

Met betrekking tot de rechtspositieregeling van bepaalde instellingen van openbaar nut regelt hoofdstuk XIV, afdeling 1 (artt. 59-65) van het besproken K.B. in hoofdzaak de vorming van de ambtenaren van de parastatale instellingen die geen centrale vormingsdienst hebben.

In verband met de samenstelling en werking van kabinetten wordt in artikel 9 van het K.B. van 20 mei 1965 de overeenstemming tussen kabinetsfuncties en de nieuwe schaalindeling vastgesteld, alsmede de gelijkenschakeling met de graden in de overheidsadministratie.

Als overgangsbepaling wordt in artikel 70 bepaald dat de procedures inzake werving, bevordering, verandering van graad of pensionering die aan de gang zijn op de datum van bekendmaking van dit besluit, worden voortgezet volgens de bepalingen van het onderhavige K.B.; onverminderd het administratief en jurisdictioneel beroep worden mogelijke betwistingen betreffende bepalingen die hetzij ondoelmatig, hetzij voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn, op voordracht van de bevoegde minister geregeld door de minister van Ambtenarenzaken.

De inwerkingtreding van de bepalingen van dit K.B. is geregeld bij artikel 67; dienaangaande valt aan te stippen dat het besluit van kracht is geworden op 30 december 1995, met uitzondering evenwel van meerdere artikelen die ofwel met terugwerkende kracht op 1 januari 1994 of 1 juni 1994 in werking zijn getreden, ofwel pas van kracht zullen worden op een datum vastgesteld bij K.B.

L.V

Ambtenarenrecht 2

Het K.B. van 12 december 1995 (*B.S.*, 30 december 1995) tot wijziging van het K.B. van 10 april 1995 houdende vereenvoudiging van de loopbaan van sommige ambtenaren in de rijksbesturen die behoren tot de niveaus 1 en 2+ (zie bespreking elders in deze rubriek) beoogt enerzijds de continuïteit van de openbare dienstverlening te verzekeren en anderzijds de loopbaan van de federale ambtenaren te waarborgen, door te voorkomen dat de in het K.B. van 10 april 1995 voorzien retroactiviteit onzekerheid bewerkstelligt m.b.t. de aan de gang zijnde bevorderings-, graad- en veranderingsprocedures.

Terwijl de procedure van werving en pensionering hoe dan ook volgens de nieuwe bepalingen zullen worden voortgezet, worden de procedures betreffende de bevordering en verandering van graad afgehandeld krachtens de regels zoals die golden vóór de wijziging ervan door het koninklijk besluit van 10 april 1995. Voor zoverre benoemingen, voortvloeiend uit een bevorderings- of graadveranderingsprocedure, in een door het nieuwe besluit geschrapte graad moesten geschieden, worden de betrokken ambtenaren ambtshalve benoemd in de overeenkomstige graad. Andere benoemingen die tussen hetzij 1 januari 1994 voor niveau 2+, hetzij 1 juni 1994 voor niveau 1, en de datum van bekendmaking van dit besluit plaatsvonden, gebeuren in de graden zoals die respectievelijk op 31 mei 1994 en 31 december 1993 bestonden.

De bepalingen van het K.B. gelden vanaf 30 december 1995.

L.V

Uitvoering meerjarenplan voor werkgelegenheid

In het Belgisch Staatsblad van 30 december 1995 is de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen ter uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid gepubliceerd. De wet voorziet in een groot aantal verminderingen van sociale-zekerheidsbijdragen voor werkgevers. In het kader van deze rubriek is het onbegonnen werk om een volledig overzicht te geven van het bedrag en de duur van de verminderingen, loonbedragen en onverenigbaarheden tussen de diverse vrijstellingen. Voor deze gegevens wordt verwezen naar de tekst van de wet. Wel zal getracht worden om de diverse maatregelen kort samen te vatten om zodoende een overzicht van deze gehele regeling te geven. Van de wet worden zes belangrijke hoofdstukken besproken. We zullen aandacht besteden aan de arbeidskostvermindering, de herverdeling van de arbeid, het doelgroepenbeleid, de ontwikkeling van nieuwe arbeidsmarkten, de oprichting van een Hoge Raad voor de Werkgelegenheid en de verplichting tot publicatie van een sociale balans.

1. Arbeidskostvermindering. Het eerste hoofdstuk vervangt artikel 47, § 1, van het K.B. van 24 december 1993 tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen. Het bepaalt nieuwe percentages van verminderingen op de werkzekerheidsbijdragen die bepaalde werkgevers voor hun voltijds tewerkgestelde werknemers kunnen ontvangen. Tevens worden de daggrensbedragen die de werknemers mogen verdienen, vermeld. Daarenboven wordt voorzien in de vrijstellingen die verkregen kunnen worden voor gehandicapten die werkzaam zijn in een be-

schutte werkplaats of die in een erkend centrum voor beroepsopleiding of omscholing van gehandicapten een beroepsopleiding volgen.

Voor de «social-profit»-sector kan een in ministerraad overlegd besluit gemaakt worden, waarin het genot van de verminderingen afhankelijk wordt gemaakt van een bijkomende inspanning voor de tewerkstelling. De voordelen van dit hoofdstuk kunnen niet samen genoten worden met het voordeel dat toegekend wordt bij de tewerkstelling van stagiairs. Dit hoofdstuk treedt in werking op 1 april 1996.

2. *Herverdeling van de arbeid.* In dit hoofdstuk worden vier onderdelen behandeld: de bedrijfsplannen tot herverdeling van de arbeid, de onderbreking van de beroepsloopbaan, de invoering van een recht op deeltijdse arbeid en het halftijds bruggensioen.

a) *Bedrijfsplannen tot herverdeling van de arbeid.* De werkgever die na 1 januari 1996 een bedrijfsplan tot herverdeling van de arbeid heeft ingediend, heeft voor iedere inkomende nettoaanwerving, gerealiseerd tussen 1 januari 1996 en 31 december 1997, recht op een vermindering van werkgeversbijdragen ten bedrage van 37.500 frank per kwartaal. Voor het overige worden de jaartallen in de regeling betreffende bedrijfsplannen tot herverdeling van de arbeid aangepast aan de actuele situatie.

b) *Onderbreking van de beroepsloopbaan.* De wet brengt vervolgens wijzigingen aan in de bepalingen betreffende de beroepsloopbaanonderbreking, die opgenomen werden in de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen. In de eerste plaats wordt de regeling betreffende de ontslagbescherming gewijzigd. Tijdens de periode van schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of van vermindering van de arbeidsprestaties kan de werkgever geen handeling verrichten die eenzijdig ertoe strekt een einde te maken aan de dienstbetrekking, behalve om een dringende reden of een voldoende reden. Het ontslagverbod gaat in op de dag van het akkoord, de dag van de aanvraag in geval van vermindering van de arbeidsprestaties of drie maanden vóór het ingaan van de schorsing indien toepassing wordt gevraagd van een collectieve arbeidsovereenkomst. De wetgever herhaalt de definitie van voldoende reden, maar voegt er aan toe dat als voldoende reden wordt beschouwd het ontslag gegeven om het contractueel bruggensioen te krijgen. Het ontslagverbod neemt een einde drie maanden na het einde van de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of de vermindering van de arbeidsprestaties.

Bovendien wordt erin voorzien dat de werknemer die met de werkgever overeenkomt om zijn arbeidsprestaties te verminderen met 1/5, 1/4, 1/3 of 1/2 van het normaal aantal arbeidsuren of de toepassing vraagt van een collectieve arbeidsovereenkomst waarin dit wordt geregeld, een uitkering krijgt toegekend. Voorwaarde is wel dat de werknemer vervangen wordt door een volledig uitkeringsgerechtigde werkloze die uitkeringen geniet voor alle dagen van de week. De wet geeft aan de Koning de mogelijkheid om uitzonderingsmaatregelen te nemen voor werknemers die hun arbeidsprestaties slechts met 1/5, 1/4 of 1/3 verminderen. De Koning kan nadere regels bepalen betreffende de vervanging van deze werknemers. In de bepalingen betreffende het recht op palliatieve zorgen worden eveneens de percentages van vermindering ingevoegd (1/5, 1/4, 1/3 en 1/2).

Tevens kan de Koning bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden een recht wordt toegekend op de be-

roepsloopbaanonderbreking en vermindering van de arbeidsprestaties.

Aan de vervanging van de werknemers die hun loopbaan hebben onderbroken of hun arbeidsprestaties hebben vermindert, door volledig uitkeringsgerechtigde werklozen, wordt voor de werkgever eveneens een gedeeltelijke vrijstelling van de betaling van sociale-zekerheidsbijdragen gekoppeld. De werkgevers die schuldenaar zijn bij de R.S.Z. of die hun verplichtingen betreffende de tewerkstelling van stagiairs niet nakomen, worden zoals steeds uitgesloten van het voordeel van deze bepalingen. Daarenboven is vereist dat de werkgevers die zich willen beroepen op deze voordelen, de juiste identiteit vermelden van de werknemers voor wie de bijdragen vermindert worden en dat ze het bewijs leveren dat de betrokken werknemers voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Ten slotte wordt een lijst van vrijstellingen gegeven, waarmee deze vrijstelling van het betalen van werkgeversbijdragen niet mag gecumuleerd worden.

c) *Recht op deeltijdse arbeid.* In dezelfde wet wordt een onderafdeling ingevoegd waardoor een recht op deeltijdse arbeid wordt gecreëerd. De werknemer die de mogelijkheden om zijn arbeidsprestaties te verminderen heeft uitgeput heeft, aansluitend op de periode van vermindering van zijn arbeidsprestaties, het recht over te gaan naar een deeltijdse arbeidsovereenkomst die voorziet in hetzelfde arbeidsregime als op hem van toepassing was tijdens de periode van vermindering van zijn arbeidsprestaties. De Koning bepaalt bij K.B. de nadere regelen en voorwaarden betreffende de uitoefening van dit recht.

Aan dit recht op deeltijdse arbeid wordt eveneens een ontslagverbod gekoppeld, gelijk aan het verbod in geval van beroepsloopbaanonderbreking en vermindering van de arbeidsprestaties. De beschermingsperiode begint drie maanden vóór de overgang naar een deeltijdse arbeidsovereenkomst en loopt tot drie maanden na de overgang. In deze periode kan de werkgever geen handelingen verrichten die ertoe strekken eenzijdig een einde te maken aan de dienstbetrekking, behalve om een dringende reden of een voldoende reden. Indien de werkgever toch een einde maakt aan de arbeidsovereenkomst, zonder dringende of voldoende reden, is hij gehouden om boven de vergoedingen wegens verbreking van de arbeidsovereenkomst een forfaitaire vergoeding van zes maanden loon te betalen.

d) *Halftijds bruggensioen.* Ten slotte wordt in dit hoofdstuk voorzien in een vermindering van werkgeversbijdragen voor werkgevers die met toepassing van een collectieve arbeidsovereenkomst die de invoering regelt van een stelsel van halftijds bruggensioen (in de zin van CAO nr. 55 van de NAR), overgaat tot de vervanging van een oudere werknemer. Vereist is eveneens dat de vervanger een volledig werkloze is, die uitkeringen geniet voor alle dagen van de week. Tevens worden aan deze vrijstelling dezelfde klassieke voorwaarden gekoppeld (geen schuldenaar zijn bij de R.S.Z.; voldoen aan de stageverplichtingen; vermelding van de juiste identiteit van de werknemer, geen cumulatie met andere voordelen).

3. *Doelgroepenbeleid.* De wet vermeldt ook een aantal tewerkstellingsbevorderende maatregelen ten aanzien van specifieke groepen, zoals de jongeren, de risicogroepen, de oudere werklozen en de bestaansminimumgerechtigden.

a) *Jongeren*. De wet brengt een aantal wijzigingen aan in het K.B. nr. 230 betreffende de stage en de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces. In de eerste plaats wordt het toepassingsgebied van het K.B. uitgebreid tot de werkzoekenden die sedert ten minste negen maanden ingeschreven zijn als werkzoekende bij een gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling (m.a.w. hun wachttijd hebben volbracht). Voor hen kan de stage bestaan in een eerste werkervaringscontract. Dit contract wordt gesloten voor een duur van zes maanden en is niet verlengbaar. Vervolgens wordt in het K.B. een bepaling ingevoegd volgens welke minstens de helft van het totaal aantal aan te werven stagiairs aangeworven moet worden met een eerste werkervaringscontract. Wel is er een overgangsmaatregel vanaf 1 januari 1996. Daarenboven legt de wet op dat de stagiairs die met een eerste werkervaringscontract in dienst genomen worden, ofwel voltijds, ofwel 4/5 ofwel halftijds worden tewerkgesteld. De stagiair die een halftijds eerste werkervaringscontract sluit en die op het ogenblik van indienstneming gerechtigd is op wachtuitkeringen, heeft recht op een uitkering van 6.000 frank per maand ten laste van de R.V.A. Dit bedrag wordt door de werkgever evenwel van zijn nettoloon afgehouden. Voor de toepassing van de sociale en fiscale wetgeving maakt deze uitkering integraal deel uit van deze vergoeding.

Bovendien wordt voortaan de maximale duur van een proefbeding in een stagecontract beperkt tot drie maanden. Voortaan is de administratie of de onderneming ertoe gehouden om uiterlijk vóór het einde van de eerste maand volgend op elk kalenderkwartaal, de niet-ingevulde stageplaatsen mee te delen aan de bevoegde gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling. Dit is een bijkomend controlemiddel om na te gaan of de wetgeving correct opgevolgd wordt. Ten slotte wordt aan de Koning de bevoegdheid gegeven om de bepalingen van het K.B. nr. 230 te coördineren, met elkaar in overeenstemming te brengen en te vereenvoudigen.

b) *Efficiëntere aanwending van 0,05 % voor de risicogroepen*. De werkgevers die niet gebonden zijn door een C.A.O., neergelegd vóór 1 oktober 1995, die voorziet in een inspanning van minimaal 0,20 % voor 1996 bestemd voor de personen die behoren tot risicogroepen of op wie het begeleidingsplan van toepassing is, zijn gehouden om een bijdrage te betalen van 0,05 %. De werkgevers die gebonden zijn door een dergelijke collectieve arbeidsovereenkomst kunnen vrijgesteld worden van de betaling van de 0,05 %-bijdrage. Voorwaarde is dat vóór 1 maart 1996 kunnen aantonen dat de inspanning van 0,20 % zal worden aangewend voor initiatieven ten behoeve van personen die behoren tot de risicogroepen of op wie het begeleidingsplan van toepassing is. De bedrijven dienen teneinde dit aan te tonen een verslag en een financieel overzicht neer te leggen op de griffie van de Dienst voor Collectieve Arbeidsbetrekkingen.

De inning van de 0,05 %-bijdrage gebeurt door de instellingen belast met de inning van de sociale-zekerheidsbijdragen. De bijdrage wordt gelijkgesteld met een sociale-zekerheidsbijdrage. De opbrengst van de bijdrage wordt aangewend voor de begeleiding van werklozen op wie een individueel begeleidingsplan van toepassing is. De Koning dient in een K.B. te bepalen voor welke werklozen de bijdrage aangewend kan worden en dient tevens de nadere regelen voor de verdeling van de gelden vast te leggen.

c) *Oudere werklozen – herinschakelingsjobs*. De indienstneming van uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die ou-

der zijn dan vijftig jaar en sedert ten minste zes maanden ononderbroken volledig uitkeringsgerechtigd zijn, wordt aangemoedigd door een vermindering van de R.S.Z.-bijdragen van werkgevers. De vermindering bedraagt 50 % het eerste jaar en 25 % daarna. Bedoeling is deze oudere werklozen opnieuw concurrentieel te maken ten aanzien van werknemers aan wie een lager loon kan betaald worden.

d) *Bestaansminimumgerechtigden*. Artikel 60, § 7, van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn vermeldt dat, wanneer een persoon het bewijs moet leveren van een periode van tewerkstelling om het volledig voordeel van bepaalde sociale uitkeringen te krijgen, het O.C.M.W. alle maatregelen neemt om hem een betrekking te bezorgen. Eventueel treedt het O.C.M.W. hierbij zelf op als werkgever. De wet van 22 december 1995 voorziet nu in een volledige vrijstelling van werkgeversbijdragen indien het O.C.M.W. met toepassing van bovenvermeld artikel optreedt als werkgever.

Artikel 60, § 7, wordt overigens aangevuld met een bepaling die moet toelaten dat de O.C.M.W.'s werknemers, die met hen verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst met toepassing van deze paragraaf, ter beschikking kunnen stellen van de gemeenten, V.Z.W.'s met een sociaal of cultureel doel of een ander O.C.M.W. en dit in afwijking van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

4. *Ontwikkeling van nieuwe arbeidsmarkten*. Dit hoofdstuk wordt beperkt tot de «social-profit»-sector, meer bepaald tot de erkende gesubsidieerde ziekenhuizen, rust- en verzorgingsinstellingen, diensten voor thuisverpleging en centra voor functionele revalidatie, voor zover ze zonder winstoogmerk werken. De werkgevers uit deze instellingen hebben voor iedere bijkomende netto-indienstneming recht op een vrijstelling van de werkgeversbijdragen indien ze de overeenkomst toepassen die is gesloten tussen de sector en de ministers van Tewerkstelling en Arbeid en Sociale Zaken. Deze overeenkomst dient de functies en/of categorieën van de werknemers waarvoor vrijstelling verkregen kan worden, te bepalen alsmede het te bereiken tewerkstellingsdoel. Tevens gelden de bovenvermelde uitsluitingsgronden (geen schuldenaar zijn bij de R.S.Z.; voldoen aan de stageverplichtingen; vermelding van de juiste identiteit van de werknemer; geen cumulatie met andere voordelen). De Koning kan bij in ministerraad overlegd besluit andere V.Z.W.'s die hij bepaalt, een forfaitaire vermindering van sociale zekerheidsbijdragen, toekennen.

5. *Hoge Raad voor de Werkgelegenheid*. Bij het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid wordt een Hoge Raad voor de Werkgelegenheid opgericht. De bevoegdheden van deze Raad zijn van technische en raadgevende aard. Zijn opdracht bestaat uit de opvolging van maatregelen met betrekking tot de bevordering van de werkgelegenheid alsmede het specifiek tewerkstellingsbeleid en uit het onderzoek van voorstellen ter bevordering van de arbeidscreatie. De Raad maakt jaarlijks een verslag over het verloop van de werkgelegenheid. De regels betreffende het voorzitterschap, samenstelling en werking worden uitgewerkt door de Koning. Ten slotte is vermeld dat de Raad zal samengesteld zijn uit deskundigen die op een onafhankelijke wijze adviezen uitbrengen.

6. *Sociale balans.* Elke onderneming die onderworpen is aan de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening, dient voortaan jaarlijks tegelijk met de jaarrekeningen een sociale balans te publiceren. Deze balans dient een overzicht van het personeelsbestand op datum van het afsluiten van de jaarrekeningen en van de bewegingen binnen het personeelsbestand te bevatten. Tevens dienen in dit overzicht de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling en het aantal betrokken werknemers opgenomen te worden. De Koning zal bij in ministerraad overlegd K.B. onder meer de inhoud en de voorstelling van het bedoelde document, de controlemodaliteiten en de modaliteiten en voorwaarden van publicatie vastleggen. De wet bevat ten slotte een aantal strafbepalingen in geval van niet-naleving van de bepalingen betreffende dit hoofdstuk.

P.N.D.

Begeleiding Vlaamse begroting 1996

Het decreet van 22 december 1995 van de Vlaamse Raad (B.S., 30 december 1995) bevat een reeks bepalingen m.b.t. de begeleiding van de begroting 1996 van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest; zoals de eigenlijke begroting is ook het zogenaamde programmadecreet, als onderdeel ervan, als één decreet in gewest en gemeenschapsaangelegenheden bij het Vlaamse Parlement ingediend en behandeld (cf. *Gedr. St., Vl. Raad*, 1995-96, nr. 147/1, 2).

Op de eerste plaats wordt de benaming van een aantal Vlaamse instellingen en diensten aangepast en «gebruiks-vriendelijker» gemaakt. Aan de nieuwe openbare instelling «Toerisme Vlaanderen» wordt, ter vervanging van het vroegere Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme, rechtspersoonlijkheid toegekend.

Inzake het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap stelt artikel 5, in afwijking van de artikelen 2 en 3 van Onderwijsdecreet II van 31 juli 1990, de werkmiddelen vast voor respectievelijk de ARGO en het gesubsidieerd basis- en secundair onderwijs. Voor het gesubsidieerd onderwijs wordt de berekeningswijze van die werkingstoelagen in het decreet nader uitgewerkt.

Op het vlak van het leefmilieu bevat hoofdstuk V, afdeling 1, bepalingen inzake afvalheffingen en vervangt het daartoe artikel 47 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen, terwijl afdeling 2 wijzigingen aanbrengt in diverse decreten m.b.t. de oppervlaktewateren. Een subsidieregeling wordt uitgewerkt voor de aanleg en de verbetering van de openbare riolering door gemeenten.

Artikel 19 van het Programmadecreet bepaalt het belastingpercentage op met casinospelen gelijkgestelde toestellen volgens de bruto-opbrengst ervan.

Met het oog op het voeren van een stedelijk beleid wordt een Sociaal impulsfonds opgericht dat tot opdracht heeft het gemeentelijk beleid inzake het herstel van de leef- en omgevingskwaliteit van de achtergestelde buurten te bestrijden en de bestrijding van de kansarmoede te bewerkstelligen. Daartoe wordt aan dit fonds een vastleggingsmachtiging verleend, die jaarlijks wordt verhoogd. Teneinde leegstand en verkrotting van gebouwen en/of woningen te voorkomen, kunnen heffingen worden geheven; dit decreet bevat de regels betreffende de grondslag, de berekening, de inning en invordering van die heffing, de belastingplichtige en de vrij-

stellingen en schorsing van die heffingen. Aan de administratie wordt de opdracht gegeven een inventaris van leegstaande, ongeschikte, onbewoonbare en verwaarloosde gebouwen en/of woningen op te stellen.

Het decreet machtigt de Vlaamse regering om aan de steden Antwerpen en Gent een waarborg te verlenen voor de leningen die de steden hebben opgenomen en waarvan de middelen ter beschikking werden gesteld van het Vlaams Financieringsfonds tot herstel van de gemeentefinanciën voor de terugbetaling van schulden aan het vroegere Hulpfonds. Daarnaast wordt voor dezelfde steden en de stad Oostende een jaarlijkse bijdrage toegekend voor de financiering van hun pensioenlasten, waarvan het decreet de berekeningswijze vastlegt.

Binnen de perken van de begroting verleent de Vlaamse regering subsidies aan provincies, gemeenten en O.C.M.W.'s in het kader van het grond- en pandenbeleid. De lokale besturen werken daartoe strategische projecten uit ter versterking van een geïntegreerd beleid in de stedelijke gebieden, die bovendien een wezenlijke bijdrage moeten leveren tot uitvoering van het plan van aanleg ten voordele van voetgangers, fietsers en openbaar vervoer, verbetering van groenvoorzieningen en van de woonomgeving.

Wat de subsidieregeling voor instellingen voor volkswikkeling en diensten voor sociaal-cultureel werk voor volwassenen betreft, vervangen de artikelen van hoofdstuk VX «Cultuur» meerdere bepalingen van de recente decreten van 19 april 1995.

Tenzij anders bepaald, treden de artikelen van het decreet in werking op 1 januari 1996.

L.V.

Mestdecreet

In het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 1995, vijfde uitgave (bevattend 11 katernen) werd het decreet van 20 december 1995 tot wijziging van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen bekendgemaakt. Gelijktijdig werden twaalf (!) uitvoeringsbesluiten van dit decreet gepubliceerd, een en ander in werking tredend op 1 januari 1996.

De kernpunten van de wijzigingen door het «MAP» aan het Mestdecreet blijken uit de memorie van toelichting. Een overzicht: cruciaal zijn de gewijzigde begrippen «bedrijf», «inrichting» en «producent». Verder wordt een hoofdstuk *Ibis* ingevoegd dat een aantal bepalingen bevat met betrekking tot het gezinsveeteeltbedrijf. Luidens de memorie van toelichting is dit laatste begrip ingevoegd om aan bedrijven, die inzake omvang, beheer, grondgebondenheid, kapitaalstructuur en financiële verantwoordelijkheid een karakter van familiebedrijf hebben, bepaalde voordelen te kunnen toekennen ten overstaan van grotere en/of geïntegreerde bedrijven (*Gedr. St., Vl. R.*, 1995-96, nr. 148/1, 6). Onder de andere wijzigingen kunnen worden vermeld de uitbreiding van de verplichting om jaarlijks een aangifte te doen bij de Mestbank, als basis voor de inventarisatie, tot de groep van producenten en verhandelaars van andere meststoffen (*Gedr. St., Vl. R.*, 1995-96, nr. 148/1, 8), de verplichting tot het bijhouden van registers (art. 5), de berekeningswijze van bepaalde factoren zoals de gemiddelde veebezetting, het bedrijfsmatig mestoverschot, enz. (art. 6).

G.D.

BOEKEN

C.J.J. KORTMANN EN N.E.D. FABER (red.), **Geschiedenis van de faillissementswet – Wetswijzigingen**, Tjeenk Willink, 1995, 809 pp.

In 1895 heeft Van de Feltz een Geschiedenis van de (Nederlandse) Faillissementswet gepubliceerd die de tekst inhield van de toen vigerende Faillissementswet met, onder elk artikel, de weergave van de relevante voorbereidende teksten. Een eeuw later hebben Kortmann en Faber die taak nog eens overgedaan wat betreft de wetswijzigingen op de basiswet en wat betreft de voorstellen van wijziging van de Faillissementswet.

Een dergelijk werk vraagt meer geduld dan creativiteit of verbeelding maar is toch zeer nuttig voor een goed begrip van de wetteksten. De Belgische lezer zal in de weergave van een eeuw discussies in de Tweede Kamer, amendementen en voorstellen, de knooppunten ontdekken die de Belgische juristen ook redelijk boeien en geleid hebben tot de recente Belgische wetsontwerpen wijziging faillissementswet en akkoord.

Wie dit boek leest zal verrast zijn door de fundamentele gelijkenis van het Belgische en het Nederlandse recht. De teksten zijn wel behoorlijk uiteenlopend maar de uiteindelijke oplossingen staan zeer dicht bij elkaar: dit is een reden te meer om te betreuren dat er geen Beneluxfaillissementswet tot stand is gekomen. Zowel aan Nederlandse als aan Belgische zijde was er in bepaalde kringen een uitgesproken afkeer tegen elke toenadering.

I.V.

MEDEDELINGEN

Studiedag: Bancaire aansprakelijkheid

Op donderdag 6 juni 1996 organiseert het Schoordijk Instituut van de Katholieke Universiteit Brabant in Tilburg, Nederland, in samenwerking met de Stichting Bankrecht een congres gewijd aan aansprakelijkheid voor bancaire diensten.

Sprekers uit de bancaire en universitaire wereld zullen ingaan op zowel grondslagen als praktische consequenties van aansprakelijkheid in het betalingsverkeer, bij kredietverlening, bij effectenbeheer en emissies en bij andere bancaire diensten. Daarbij komt niet alleen de rechtspraak van de gewone rechter, maar ook van de diverse geschillencommissies op deze terreinen aan de orde. Prof. dr. E. Wymeersch zal de aansprakelijkheid vanuit Belgisch perspectief bezien. Na afloop van de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot discussie of het stellen van vragen.

Inlichtingen kan U verkrijgen bij het secretariaat van het Schoordijk Instituut, mevrouw Greet van Merriënboer, tel. +31/13/466.27.39.

Studiedag: De banksector en de mededinging

Op 6 juni 1996 organiseert de Belgische tak van de Europese Vereniging voor Bank- en Financieel recht een studiedag rond het onderwerp «De banksector en de mededinging», onder het voorzitterschap van de Heer Claus Ehlermann, Professor aan de Europese Universiteit te Florence, Ere-Directeur Generaal in de Europese Commissie.

Programma:

- 8u45: Inschrijving en onthaal van de deelnemers.
- 9u15: De juridische basisprincipes en hun toepassing op de banksector, door mr. D. Waelbroeck.
- 9u45: De economische basisprincipes en hun toepassing op de banksector, door de h. J. Zachmann.
- 10u05: Artikel 92 en het probleem van staatssteun en staatsgaranties, door prof. dr. M. Dassel.
- 11u10: Benadering door de Commissie en de Communautaire rechtspraak, door prof. dr. A. Pappalardo.

- 12u00: Debat met tussenkomst van de h. B. van de Walle de Ghelcke, professor aan het Europacollege.
 - 14u10: Hangende problemen en vragen: feitelijke gedragingen, gebruikelijke vormen van samenwerking, gemeenschappelijke dochtervennootschappen, (niet) overeengekomen praktijken, bepaling van de rentevoet, de typebankcontracten, de akkoorden van banksyndicatie, ... en de mogelijkheid om een vrijstelling te bekomen, door prof. dr. J. Steenberg.
 - 15u00: De betaalsystemen. Overwegingen rond de notie 'markt' in de banksector, door prof. dr. B. Sousi.
 - 15u45: Debat met tussenkomst van mevr. C. Schurmans, Voorzitter van de Raad van de Mededinging.
 - 16u15: Algemeen besluit door mr. J. Bourgeois.
 - 17u15: Algemene vergadering van de EVBFR-Belgium.
- Voor bijkomende inlichtingen kan U contact opnemen met mevr. Laurie Lanoye, Generale Bank (Juridisch Departement), Warandeborg 3, 1000 Brussel (Tel.: 02/565.20.85 - fax: 02/565.27.54).

Colloquium: Kan een hervorming van de gerechtskostenregeling de rechtsbedeling verbeteren?

Op 7 juni 1996 houdt het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel, n.a.v. haar 105 jarig bestaan, een colloquium over de regeling van de gerechtskosten.

Volgende sprekers zullen er hun standpunt toelichten telkens vanuit een andere invalshoek bekeken o.a. de h. R. Teijl, mr. M. Callant, de h. G. Daemen, mr. B. Demeulenaere en prof. dr. B. Hubeau.

Voor bijkomende inlichtingen kan U zich wenden tot het Vlaams Pleitgenootschap, Gerechtsgebouw, Poelaertplein, 1000 Brussel, tel. 02/508.65.83 en fax. 02/508.65.82.

Tiende Leuvense verzekeringsdagen: «Competitiviteit, ethiek en verzekering»

Op 14 en 15 juni 1996 hebben de tiende Leuvense Verzekeringsdagen plaats in het Huis van Chièvres, Groot Begijnhof 35 te Leuven.

Programma:

Vrijdag 14 juni:

Voormiddag o.l.v. prof. H. Cousy

- Competitiviteit en verzekering

- Ethiek en verzekering

Namiddag o.l.v. prof. M. Goovaerts

- Segmentatie en risicoselectie: juridische en ethische grenzen

Zaterdag 15 juni:

Voormiddag o.l.v. prof. H. Claesens

- Ethisch handelen in de verzekeringspraktijk.

Voor bijkomende inlichtingen kan U zich wenden tot prof. H. Cousy of mevr. A. Robijns, Rechtsfaculteit K.U.Leuven, Tienestraat 41, 3000 Leuven, tel. 016/32.52.14.

Driejaarlijkse prijs van het Antwerps Notariaat

Het Antwerps Notariaat schrijft voor de twaalfde maal zijn Driejaarlijkse Prijs uit, toe te kennen aan de auteur(s) van een onuitgegeven manuscript of een na 1 januari 1995 gepubliceerde verhandeling. De prijs bedraagt 150.000 BF.

Het werk moet:

- een grondige studie vormen;
- een oorspronkelijk karakter vertonen;
- bijdragen tot de ontwikkeling van de rechtswetenschap;
- van nut zijn voor het Belgisch notariaat;
- in het Nederlands opgesteld zijn.

De keuze van het onderwerp is vrij.

De werken moeten vóór 31 december 1997 in minstens drie exemplaren worden bezorgd aan de Kamer van Notarissen van het Arrondissement Antwerpen, Koningin Elisabethlei 10 te 2018 Antwerpen, waar men ook het volledige reglement kan bekomen.